

सिद्धलेक गाउँपालिका
SIDDHALEK RURAL MUNICIPALITY

Email: info@siddhalekmun.gov.np
website: siddhalekmun.gov.np

गाउँकार्यपालिकाको कार्यालय
OFFICE OF THE RURAL MUNICIPAL EXECUTIVE

आ.व.: २०७९/८०
च.नं.: २४६३

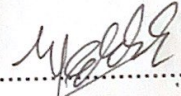
बुङ्चुङ, धादिङ
BUNGCHUNG, DHADING
बागमती प्रदेश, नेपाल
BAGMATI PROVINCE, NEPAL

मिति: २०७९/१२/२९

श्री सरोकारवालाहरु (सबै)

विषय: सुझाव पेस गर्ने सम्बन्धमा ।

प्रस्तुत विषयमा यस सिद्धलेक गाउँपालिकाभित्रका सबै विद्यालयहरुमा शैक्षिक सत्र २०८० देखि आधारभूत तह (कक्षा ६-८) मा स्थानीय पाठ्यक्रम लागु गर्न हाम्रो सिद्धलेक विषयको पाण्डुलिपि तयार भएको र यहाँहरुको अमूल्य सुझाव अनुसार पाठ्यक्रममा आवश्यक परिमार्जन गरी अन्तिम रुप दिन लागिएकोले यसैसाथ संलग्न गरिएको पाठ्यक्रमको पाण्डुलिपि अध्ययन गरी कक्षा र एकाइ तोकिएको विषयवस्तुमा आवश्यक सुझाव मिति २०८०/०१/०४ सम्म कार्यालय समयभित्र शिक्षा, युवा तथा खेलकुद शाखामा पेस गरी सहयोग गरिदिनुहुन अनुरोध छ ।

.....
(हरि बहादुर पाटा मगर)
नि. प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत
नि. प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

कक्षा: ६

क्षेत्र / एकाइ	विषयवस्तु	सिकाई उपलब्धि	विषयवस्तुको विस्तृतीकरण	सिकाई सहजीकरण क्रियाकलाप	मूल्याङ्कन प्रक्रिया	पाठ्य घण्टी
१. हाम्रो गाउँपालिका	- ऐतिहासिक अवस्था - सामाजिक, सांस्कृतिक अवस्था - जनसाङ्ख्यिक अवस्था - प्रेरक व्यक्तित्वहरू (खेलकुद सम्बन्धी)	- आफ्नो वडाको ऐतिहासिक अवस्था, धार्मिक परम्परा र प्रशासनिक इतिहास बताउन - गाउँपालिकाको ऐतिहासिक अवस्था, धार्मिक परम्परा र प्रशासनिक इतिहास बताउन - आफ्नो वडाको सामाजिक र सांस्कृतिक परम्पराको विगतदेखि वर्तमान अवस्था बताउन - गाउँपालिकाको सामाजिक र सांस्कृतिक परम्पराको विगतदेखि वर्तमान अवस्था बताउन - आफ्नो वडाको जनसाङ्ख्यिक अवस्था बताउन - गाउँपालिका भित्र रहेका खेलकुद	- आफ्नो वडाको ऐतिहासिक अवस्था (मानववस्ती, धार्मिक परम्परा, प्रशासनिक इतिहास) - गाउँपालिकाको ऐतिहासिक अवस्था (मानववस्ती, धार्मिक परम्परा, प्रशासनिक इतिहास) - आफ्नो वडाको सामाजिक र सांस्कृतिक अवस्था {प्राचीन मन्दिर, गुम्बा, जात्रा, मेला, लोक संस्कृति, बाजा, नाच, भेषभुषा, सामाजिक परम्परा (पञ्चभलादमी भेला, ऐँचोपैंचो, भारोपर्म, गुठी)} - गाउँपालिकाको सामाजिक	- आफू बस्ने वडा तथा गाउँपालिकाको ऐतिहासिक अवस्था (मानववस्ती, धार्मिक परम्परा, प्रशासनिक इतिहास) को बारेमा छलफल गर्ने र बालबालिकालाई आफ्नो अभिभावकसँग जानकारी लिन लगाई कक्षाकोठामा छलफल गराउने - आफ्नो वडा तथा गाउँपालिकाको सामाजिक र सांस्कृतिक परम्पराको बारेमा छलफल गर्ने, नजिकको मन्दिर, गुम्बा, चर्च, पाटी, पौवा, ठाँटीको अवलोकन भ्रमण गराउने - गाउँपालिकाको ऐतिहासिक, सामाजिक र	- आफ्नो वडाको ऐतिहासिक अवस्था, धार्मिक परम्परा, प्रशासनिक इतिहास भन्न र लेख्न लगाउने - गाउँपालिकाको ऐतिहासिक अवस्था, धार्मिक परम्परा र प्रशासनिक इतिहास भन्न र लेख्न लगाउने - आफ्नो वडाको सामाजिक र सांस्कृतिक परम्पराको विगतदेखि वर्तमान अवस्था भन्न र लेख्न लगाउने - गाउँपालिकाको सामाजिक सांस्कृतिक परम्पराको विगतदेखि वर्तमान अवस्था भन्न र लेख्न लगाउने	

		सम्बन्धी प्रेरक व्यक्तित्वहरुको संक्षिप्त जानकारी लिन	सांस्कृतिक अवस्था (मन्दिर, गुम्बा, चर्च, पाटी, पौवा, ठाँटी, लोक संस्कृति, बाजा, नाच, भेषभुषा) - आफ्नो वडाको जनसङ्ख्याको बनोट - गाउँपालिका भित्रका प्रेरक व्यक्तित्वहरु (खेलकुद सम्बन्धी) - साग खेलकुदमा ट्रायथलन खेलमा स्वर्णपदक बिजेता सिद्धलेक -१, कालीदहकी सोनी गुरुङ - अन्य कोही भएमा	सांस्कृतिक विषयवस्तु समेटिएको श्रव्य दृष्य सामाग्री प्रदर्शन गर्ने - आफ्नो वडाको जनसङ्ख्या बनोटको चार्ट देखाइ छलफल गराउने - खेलकुदबाट राष्ट्रिय रुपमा ख्यातीप्राप्त खेलाडीको संक्षिप्त जीवनी सुनाउने, सम्भव भएसम्म प्रत्यक्ष भेटघाट गराइ अनुभव सम्बन्धी जानकारी गराउने	- आफ्नो वडाको जनसाङ्ख्यिक बनोट (जम्मा जनसङ्ख्या, महिला पुरुषको संख्या, लैङ्गिक अनुपात, जनघनत्व, साक्षरतादर) बताउने र लेख्न लगाउने - गाउँपालिका भित्र रहेका खेलकुद सम्बन्धी प्रेरक व्यक्तित्वहरुको जीवनी, खेल, विधा र पदकको बारेमा भन्न र लेख्न लगाउने	
२. स्थानीय तह र सुशासन	- स्थानीय सरकारको गठन प्रक्रिया - वडा समितिको गठन प्रक्रिया - वडा कार्यालयबाट उपलब्ध हुने सेवाहरु र सेवा दिने अधिकारीहरु - सुशासनको परिचय र महत्व	- स्थानीय सरकारको परिचय दिन - स्थानीय सरकारको गठन प्रक्रिया भन्न र लेख्न - वडा कार्यालयबाट उपलब्ध हुने मुख्य-मुख्य सेवाहरु र सेवा दिने अधिकारीहरु भन्न र लेख्न	- स्थानीय सरकारको परिचय र गठन प्रक्रिया - तीन चरणको निर्वाचन प्रक्रिया - पहिलो चरणमा प्रत्यक्ष निर्वाचन प्रणालीबाट १ जना अध्यक्ष, १ जना उपाध्यक्ष, हरेक वडामा १	- छलफल विधिको प्रयोग गरी स्थानीय सरकारको परिचय दिने - स्थानीय सरकारको गठन प्रक्रियाको लागि तीन चरणको निर्वाचन प्रक्रियाबाट स्थानीय सरकार गठन हुने प्रक्रिया बताउने	- स्थानीय सरकारको परिचय दिन लगाउने - स्थानीय सरकारको गठन प्रक्रियाको लागि तीन चरणको निर्वाचन प्रक्रियाबाट स्थानीय सरकार गठन हुने प्रक्रिया भन्न र लेख्न लगाउने	

		सुशासनको परिचय र महत्व बताउन	वडाध्यक्ष, १ महिला सदस्य, १ दलित महिला सदस्य र २ खुला सदस्य चयन - दोस्रो चरणमा निर्वाचित महिला वा दलित महिला वडा सदस्यहरू मध्येबाट प्रतिनिधित्व हुने गरी ४ जना कार्यपालिका सदस्य छनोट - तेस्रो चरणमा गाउँपालिका भित्रका दलित र अल्पसङ्ख्यक समुदायबाट प्रतिनिधित्व हुने गरी निर्वाचित २ जना सदस्य - गाउँपालिका अध्यक्ष, उपाध्यक्ष वडाध्यक्षहरू र ६ जना निर्वाचित सदस्यहरू समेत गरी कार्यपालिकाको गठन र सोही कार्यपालिका नै स्थानीय सरकार हुने व्यवस्था	- पहिलो चरणमा प्रत्यक्ष निर्वाचन प्रणालीबाट निर्वाचित हुने प्रतिनिधिहरू बारे बताउने - दोस्रो चरणको निर्वाचन प्रणालीबाट निर्वाचित हुने प्रतिनिधिहरू बारे बताउने - तेस्रो चरणको निर्वाचन प्रणालीबाट निर्वाचित हुने प्रतिनिधिहरू बारे बताउने - कार्यपालिकाको गठन प्रक्रिया बताइ र सोही कार्यपालिका नै स्थानीय सरकार हुने कुरा प्रष्ट पार्ने - सबै चरणका निर्वाचनबाट निर्वाचित सदस्यहरू हुने गरी गाउँसभा गठन हुन्छ भन्ने कुरा प्रष्ट पार्ने - वडा समिति गठन प्रक्रिया उदाहरण सहित बताउने - वडा कार्यालयबाट उपलब्ध हुने मुख्य	- वडा समितिको गठन कसरी हुन्छ भनी सोध्ने - वडाध्यक्षले दिने सेवाहरू भन्न र लेख्न लगाउने - वडा सचिवले दिने सेवाहरू भन्न र लेख्न लगाउने - वडा कार्यालयबाट प्रदान गरिने प्राविधिक सेवाहरू जस्तै: कृषि, पशु स्वास्थ्य र योजनासँग सम्बन्धित सेवाहरू भन्न र लेख्न लगाउने - सुशासनको परिचय दिन लगाउने - सुशासनको महत्व बताउन लगाउने	

			■ माथि निर्वाचित सबै सदस्यहरु हुने गरी गाउँसभा गठन ■ वडा समिति गठन प्रक्रिया (१ वडाध्यक्ष, १ महिला सदस्य, १ दलित महिला सदस्य र २ खुला सदस्य चयन प्रत्यक्ष निर्वाचन प्रणालीबाट) ■ वडा कार्यालयबाट उपलब्ध हुने मुख्य सेवाहरु र सेवा दिने अधिकारीहरु ■ वडाध्यक्षले दिने सेवा- विभिन्न सिफारिसहरु, आर्थिक लगायत विविध सहयोग तथा योजना माग (स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ ले तोकेका कार्यहरु) ■ वडा सचिवले दिने सेवा - घटना दर्तासँग सम्बन्धित कामहरु, सामाजिक सुरक्षा भत्ता लगायतका कामहरु	सेवाहरु र सेवा दिने अधिकारीहरु बारे चार्ट देखाइ छलफल गराउने ■ छलफल विधिको प्रयोग गरी सुशासनको परिचय दिने ■ उदाहरण सहित सुशासनको महत्व बारे छलफल गराउने		

			- प्राविधिक - सम्बन्धित क्षेत्रका प्राविधिकहरूसँग कृषि, पशु स्वास्थ्य र योजनासँग सम्बन्धित सेवा लिन सकिने - सुशासनको परिचय र महत्व - असल शासन नै सुशासन र पारदर्शिताको लागि सुशासनको महत्व (पारदर्शिता, कानूनको शासन, उत्तरदायित्व, जनसहभागिता)			
३. हाम्रो पेसा, व्यवसाय र आर्थिक क्रियाकलाप	- पशुपक्षी पालन - व्यावसायिक पशुपक्षी पालनको महत्व - व्यावसायिक पशुपक्षी पालनको वर्तमान अवस्था - मौरीपालनको परिचय र महत्व - व्यावसायिक मौरीपालनको वर्तमान अवस्था र बजारीकरण	- पशुपक्षीपालनको परिचय दिन - निर्वाहमुखी र व्यावसायिक पशुपक्षीपालनको वर्गीकरण गर्न - व्यावसायिक पशुपक्षीपालनको महत्व र वर्तमान अवस्था बताउन - मौरीपालनको परिचय र महत्व बताउन - व्यावसायिक मौरीपालनको वर्तमान अवस्था र	- पशुपक्षीपालन (कुखुरा, माछा, गाई, भैसी, बाख्रा, बङ्गुर, कालिज आदि) - जीवन निर्वाहका लागि पशुपक्षीपालन - आर्थोपार्जनको लागि पशुपक्षीपालन - व्यावसायिक पशुपक्षीपालनको महत्व - व्यावसायिक पशुपक्षीपालनको	- पशुपक्षीपालनको परिचय दिने - निर्वाहमुखी र व्यावसायिक पशुपक्षीपालनको महत्व र वर्तमान अवस्था बताउने - प्रश्नोत्तर विधिको माध्यमबाट मौरीपालनको परिचय र महत्व बताउने - व्यावसायिक मौरीपालनको वर्तमान अवस्था के छ बताउने	- पशुपक्षीपालनको परिचय दिन लगाउने - निर्वाहमुखी र व्यावसायिक पशुपक्षीपालनको वर्गीकरण गर्न लगाउने - व्यावसायिक पशुपक्षीपालनको महत्व र वर्तमान अवस्था भन्न र लेख्न लगाउने - मौरीपालनको परिचय र महत्व बताउन लगाउने	

		बजारीकरण बारे बताउन	वर्तमान अवस्था (आधिकारिक निकायमा दर्ता भई सञ्चालनमा रहेका) ■ मौरीपालनको परिचय र महत्व ■ व्यावसायिक मौरीपालनको वर्तमान अवस्था र बजारीकरण (आधिकारिक निकायमा दर्ता भई सञ्चालनमा रहेका)	■ मौरी, मह र घरको बजारीकरण र आर्थिक लाभ बारे बताउने	■ व्यावसायिक मौरीपालनको वर्तमान अवस्था र बजारीकरण बारे बताउन लगाउने	
४. हाम्रा विकासका पूर्वाधारहरू	■ विकासका पूर्वाधारहरूको परिचय ■ हाम्रो जलस्रोत ■ हाम्रो स्वास्थ्य	■ विकासका पूर्वाधारहरूको नाम सहित परिचय दिन ■ गाउँपालिका भित्र रहेका जलस्रोतको पहिचान, वर्गीकरण, प्रयोग, महत्व र सम्भावना बताउन ■ गाउँपालिका भित्र रहेका स्वास्थ्य संस्थाहरूको नाम र स्थान सहित वर्गीकरण गर्न ■ गाउँपालिकाको नक्सा बनाइ स्वास्थ्य संस्थाहरू देखाउन ■ स्वस्थ जीवनको लागि असल खानपानका सूत्रहरू बताउन	■ विकासका पूर्वाधारहरू (विकासका लागि उपलब्ध गराइने आधारभूत सेवा सुविधाहरू) को परिचय (शिक्षा, स्वास्थ्य, खानेपानी, यातायत, विद्युत, सिंचाई, पर्यटन, सूचना तथा सञ्चार, उर्जा) ■ हाम्रो जलस्रोत ■ गाउँपालिका भित्र रहेका जलस्रोतको पहिचान, वर्गीकरण, प्रयोग महत्व र सम्भावना (सिंचाई,	■ विकासका पूर्वाधारहरू लेखिएको चार्ट देखाइ नाम र परिचय बारे छलफल गर्ने ■ नक्साको प्रयोग गरी गाउँपालिका भित्र रहेका जलस्रोतको पहिचान, वर्गीकरण, प्रयोग, महत्व र सम्भावना बताउने ■ नक्साको प्रयोग गरी गाउँपालिका भित्र रहेका स्वास्थ्य संस्थाहरूको नाम, स्थान, वर्गीकरण र उपलब्ध सेवाहरूका बारेमा छलफल गर्ने	■ विकासका पूर्वाधारहरूको नाम सहित परिचय दिन लगाउने ■ गाउँपालिका भित्र रहेका जलस्रोतको पहिचान, वर्गीकरण, प्रयोग महत्व र सम्भावना बताउन लगाउने ■ गाउँपालिका भित्र रहेका स्वास्थ्य संस्थाहरूको नाम र स्थान सहित वर्गीकरण गर्न लगाउने ■ गाउँपालिकाको नक्सा बनाइ स्वास्थ्य संस्थाहरू देखाउन लगाउने ■ स्वस्थ जीवनको लागि असल	

		पत्रु खानाबाट हुने असर र यसको नियन्त्रणका उपायहरू बताउन	खानेपानी, यातायत, मनोरञ्जन, व्यवसाय) - हाम्रो स्वास्थ्य - गाउँपालिका भित्र रहेका स्वास्थ्य संस्थाहरूको नाम, नक्साङ्कन, वर्गीकरण (उपलब्ध हुने सेवाहरू समेत) - स्वस्थ जीवनको लागि असल खानपान - पत्रु खानाबाट हुने असर र नियन्त्रणका उपायहरू - असल खानपानका सूत्रहरू (खानाको ७ समूहहरू र हरेक बार खाना चार बारे जानकारी)	- चार्ट देखाई प्रश्नोत्तर विधि मार्फत असल खानपानका सूत्रहरू बारे छलफल गर्ने - पत्रु खानाबाट हुने असर र यसको नियन्त्रणका उपायहरू उदाहरण सहित बताउने	खानापानका सूत्रहरू भन्न र लेख्न लगाउने पत्रु खानाबाट हुने असर र यसको नियन्त्रणका उपायहरू भन्न लगाउने	
५. हाम्रो वातावरण र हरित विद्यालय	- सामुदायिक वन - वनमा आधारित आर्थिक क्रियाकलापहरू - वातावरण प्रदूषण - माटो प्रदूषण - जल प्रदूषण - हरियाली प्रवर्द्धनको परिचय, महत्व, तरिका र सहभागिता - दिगो विकास	- सामुदायिक वनको परिचय दिन र गाउँपालिका भित्र रहेका मुख्य सामुदायिक वनहरूको नाम बताउन - मुख्य सामुदायिक वनका विशेषताहरू बताउन	- सामुदायिक वनको परिचय - गाउँपालिका भित्र रहेका मुख्य सामुदायिक वनहरू (ठूलो सामुदायिक वन, नलाङ, बागमारा सामुदायिक वन, कुम्पुर आदि)	- प्रश्नोत्तर विधिको प्रयोग गरी सामुदायिक वनको परिचय दिने र गाउँपालिका भित्र रहेका मुख्य सामुदायिक वनहरूको नाम बताउने - गाउँपालिका भित्रका मुख्य सामुदायिक वनका	- सामुदायिक वनको परिचय दिन र गाउँपालिका भित्र रहेका मुख्य सामुदायिक वनहरूको नाम बताउन लगाउने - मुख्य सामुदायिक वनका विशेषताहरू बताउन लगाउने	

		■ वनमा आधारित आर्थिक क्रियाकलापहरु बताउने ■ वातावरण प्रदूषणको परिचय दिन ■ जलप्रदूषणका असर र न्यूनीकरणका उपायहरु बताउने ■ माटो प्रदूषणका असर र न्यूनीकरणका उपायहरु बताउने ■ हरियाली प्रवर्द्धनको परिचय दिन ■ हरियाली प्रवर्द्धनको महत्व र तरिका बताउने ■ दिगो विकासको परिचय दिन र अवधारणा बताउने ■ दिगो विकास र वातावरण संरक्षणका उपायहरु बताउने	■ गाउँपालिका भित्र रहेका सामुदायिक वनका विशेषताहरु ■ वनमा आधारित आर्थिक क्रियाकलापहरु (पशुपालन, जडीबुटी, काठ, फर्निचर उद्योग, नर्सरी निर्माण, उर्जाको मुख्य स्रोत) ■ वातावरण प्रदूषण ■ जलप्रदूषण (किन ? कहाँ ? कसरी ? असर र न्यूनीकरणका उपायहरु) ■ माटो प्रदूषण (किन ? कहाँ ? कसरी ? असर र न्यूनीकरणका उपायहरु) ■ हरियाली प्रवर्द्धनको परिचय, महत्व, तरिका र सहभागिता ■ हरित घर ■ हरित विद्यालय ■ हरित वातावरण ■ दिगो विकासको परिचय र अवधारणा	विशेषताहरु बताउदै टिपोट गर्न लगाउने ■ वनमा आधारित आर्थिक क्रियाकलापहरु के-के हुन सक्छन भनी टिपोट गर्ने गराउने ■ वातावरण प्रदूषणको परिचय दिने ■ जलप्रदूषण किन ? कहाँ ? कसरी ? भइरहेको छ प्रश्नोत्तर विधिबाट छलफल गरी निष्कर्षमा पुग्न क्षेत्र भ्रमण गराउने ■ माटो प्रदूषण किन ? कहाँ ? कसरी ? भइरहेको छ प्रश्नोत्तर विधिबाट छलफल गरी निष्कर्षमा पुग्न क्षेत्र भ्रमण गराउने ■ हरियाली प्रवर्द्धनको परिचय दिदै घर, विद्यालय र वरपरको वातावरणमा हरियाली प्रवर्द्ध गर्न के गर्ने ? कसरी गर्ने ? किन गर्ने ? भनी छलफल विधिबाट निष्कर्ष दिने	■ वनमा आधारित आर्थिक क्रियाकलापहरु भन्न र लेख्न लगाउने ■ वातावरण प्रदूषणको परिचय भन्न लगाउने ■ जलप्रदूषणका असर र न्यूनीकरणका उपायहरु बताउने लगाउने ■ माटो प्रदूषणका असर र न्यूनीकरणका उपायहरु बताउने लगाउने ■ हरियाली प्रवर्द्धनको परिचय दिन लगाउने ■ हरियाली प्रवर्द्धनको महत्व र तरिका बताउने लगाउने ■ दिगो विकासको परिचय दिन र अवधारणा बताउने लगाउने ■ दिगो विकास र वातावरण संरक्षणका उपायहरु भन्न लगाउने	

			दिगो विकास र वातावरण संरक्षणका उपायहरू	- प्रश्रोत्तर र छलफल विधिबाट दिगो विकासको परिचय र अवधारणा बताउने - वातावरण संरक्षणका उपायहरू उदाहरण सहित चर्चा गर्ने		
६. दुर्घटना तथा विपद् व्यवस्थापन	- ट्राफिक नियम - सवारी दुर्घटना र उद्धार - विपद् व्यवस्थापन	- ट्राफिक नियमका मुख्य-मुख्य सङ्केतहरू पहिचान गर्न - सवारी दुर्घटनाका कारण र असर बताउन - सवारी दुर्घटनाबाट बच्न अपनाउनु पर्ने सावधानीहरू बताउन - बाटो काट्न सहयोग गर्न - विपद् व्यवस्थापनको परिचय दिई प्रकार बताउन - विपद्को समयमा अपनाउनु पर्ने सावधानीहरू बताउन - विपद्मा उद्धार प्रक्रिया चक्र सहित बताउन	- ट्राफिक नियमका मुख्य-मुख्य सङ्केतहरू - सवारी दुर्घटनाका कारण, असर र अपनाउनु पर्ने सावधानीहरू - बाटो काट्दा गर्नु पर्ने सहयोग (बालबालिका, अपाङ्गता भएका नागरिक, जेष्ठ नागरिक आदि) - विपद् व्यवस्थापनको परिचय र प्रकार - विपद्का प्रकारहरू (मानव सिर्जित र प्राकृतिक) - विपद्को समयमा अपनाउनु पर्ने सावधानीहरू - विपद्मा उद्धार प्रक्रिया (चक्र सहित)	- सङ्केतहरूको प्रयोग गरी ट्राफिक नियम सिकाउने - प्रश्रोत्तर र छलफल विधिबाट सवारी दुर्घटनाका कारण र असरहरू बताउने - सवारी दुर्घटनाबाट बच्न अपनाउनु पर्ने सावधानीहरू बताउने - बालबालिका, अपाङ्गता भएका नागरिक, जेष्ठ नागरिक आदि लाई बाटो काट्दा कसरी सहयोग गर्नुपर्छ भनी बताउने - विपद् व्यवस्थापनको परिचय दिई छलफल विधिको माध्यमबाट विपद्का प्रकारहरू भन्न लगाउने र विद्यार्थीले भनेका	- ट्राफिक नियमका मुख्य-मुख्य सङ्केतहरू पहिचान गर्न लगाउने - सवारी दुर्घटनाका कारण र असर भन्न र लेख्न लगाउने - सवारी दुर्घटनाबाट बच्न आवश्यक पर्ने सावधानीहरू भन्न र लेख्न लगाउने - बाटो काट्न सहयोग गर्ने तरिका भन्न लगाउने - विपद् व्यवस्थापनको परिचय दिई प्रकार बताउन लगाउने - विपद्को समयमा अपनाउनु पर्ने सावधानीहरू भन्न लगाउने	

		विपद् व्यवस्थापनको कृत्रिम अभ्यास गर्ने	विपद् व्यवस्थापनको कृत्रिम अभ्यास	विपद्हरू प्राकृतिक वा मानव सिर्जित के हुन भनी सोधी निष्कर्षमा पुग्ने - विपद्को समयमा अपनाउनु पर्ने सावधानीहरू के-के हुन सक्छन भनी छलफल गरी निष्कर्षमा पुग्ने - अब विपद् आएको खण्डमा विपद् प्रभावित व्यक्ति वा समुदायलाई कसरी उद्धार गर्ने भनी विपद्मा उद्धार प्रक्रियाको चक्र सहित व्याख्या गर्ने - विपद् व्यवस्थापनको कृत्रिम अभ्यास गर्ने	- विपद्मा उद्धार प्रक्रिया चक्र सहित भन्न लगाउने - विपद् व्यवस्थापनको कृत्रिम अभ्यास गर्ने लगाउने	
७. नैतिक व्यवहार र जीवन उपयोगी सिपहरू	- समावेशी व्यवहार - श्रम र सिर्जनाको सम्मान र अभ्यास गर्ने बानीको विकास - स्थानीय परिकार, पौष्टिक तत्वको संरक्षण र उपयोग - सिपको व्यवहारिक प्रयोग - माला उन्ने - मस्यौरा बनाउने - सादा पुलाउ बनाउने	- समावेशी व्यवहारको अवधारणा बताउन - श्रम र सिर्जनाको सम्मान र अभ्यास गर्ने बानीको विकास गर्न - काम र आर्थिक उपार्जनसँगको सम्बन्ध बताउन - आफूसँग भएको क्षमताको पहिचान गरी अभ्यास गर्ने	- समावेशी व्यवहार (लैङ्गिक व्यवहार, अपाङ्ग मैत्री व्यवहार, उमेरगत व्यवहार, वर्गीय व्यवहार) - श्रम र सिर्जनाको सम्मान र अभ्यास गर्ने बानीको विकास - काम गर्नु पर्छ भन्ने भावनाको विकास	- विद्यार्थीहरूलाई समावेशी व्यवहार के हो भनी प्रश्न सोध्ने - लैङ्गिक व्यवहार, अपाङ्ग मैत्री व्यवहार, उमेरगत व्यवहार, वर्गीय व्यवहार आदिलाई समावेशी व्यवहार भनिन्छ भनी अवधारणा बताउने	- समावेशी व्यवहारको अवधारणा भन्न लगाउने - श्रम र सिर्जनाको सम्मान र अभ्यास गर्ने बानीको विकास गर्न लगाउने - काम र आर्थिक उपार्जनसँगको सम्बन्ध भन्न र लेख्न लगाउने	

		- क्षमता अनुसारको लक्ष्य निर्धारण गर्न - सिर्जनशील मानिसको पहिचान र अनुशरण गर्न - स्थानीय परिकारको पौष्टिक तत्व नष्ट नहुने गरी उपयोग गर्न - पौष्टिक तत्व नष्ट नहुने गरी परिकारहरू बनाउने तरिका बताउन - सिपको व्यावहारिक प्रयोग गर्न	- कामको सम्मान गर्नु पर्छ भन्ने भावनाको विकास - काम गर्ने अभ्यास - काम र आर्थिक उपार्जनसँगको सम्बन्ध - आफूसँग भएको क्षमताको पहिचान र अभ्यास - क्षमता अनुसारको लक्ष्य निर्धारण - सिर्जनशील मानिसको पहिचान र अनुशरण - काम प्रतिको सन्तुष्टि - स्थानीय परिकार, पौष्टिक तत्वको संरक्षण र उपयोग - पौष्टिक तत्व नष्ट नहुने गरी बनाउने र खाने तरिकाहरू (साग धेरै बेर नपकाउने, फ्राइ गरेर खाना नखाने, पत्रु खाना नखाने, पत्रुखानाको सट्टामा स्थानीय खाना खाने, डढाएर पकाएको खाना नखाने, चामल धेरै नपखाल्ने,	- प्रश्नोत्तर विधिको प्रयोग गरी कुनै पनि श्रम र पेसा सानो र ठूलो हुदैन भन्ने कुरा बताउने - काम गर्ने भावनाको विकास, काम गर्ने अभ्यास र कामको सम्मान गर्नु पर्छ भनी प्रष्ट पार्ने - असल कामबाट आर्थिक उपार्जन गर्न सकिन्छ भनी उदाहरणबाट प्रष्ट पार्ने - आफ्नो क्षमता र रुचि अनुसार लक्ष्य निर्धारण गरेमा सफल हुन सकिन्छ भनी उदाहरण सहित बताउने - स्थानीय रूपमा उपलब्ध बालीनालीहरूबाट बन्ने परिकारहरूको जानकारी, ती परिकारहरू पौष्टिक हुनुको कारण र त्यसको उपयोगलाई कसरी बढाउन सकिन्छ भनी प्रश्नोत्तर विधिबाट निष्कर्षमा पुग्ने	- आफूसँग भएको क्षमताको पहिचान गरी अभ्यास गर्न लगाउने - क्षमता अनुसारको लक्ष्य निर्धारण गर्न लगाउने - सिर्जनशील मानिसको पहिचान र अनुशरण गर्न लगाउने - स्थानीय परिकारको पौष्टिक तत्व नष्ट नहुने गरी उपयोग गर्न लगाउने - पौष्टिक तत्व नष्ट नहुने गरी परिकारहरू बनाउने तरिका बताउने - सिपको व्यावहारिक प्रयोग गर्न लगाउने	

			तरकारीको बोक्रा धेरै बाक्लो नताछ्ने) ■ सिपको व्यावहारिक प्रयोग ■ माला उन्ने तरिका र अभ्यास ■ मस्यौरा बनाउने तरिका र अभ्यास ■ सादा पुलाउ बनाउने तरिका र अभ्यास	■ माला उन्ने तरिका बताउने र अभ्यास गर्न लगाउने ■ मस्यौरा बनाउने तरिका बताउने र अभ्यास गर्न लगाउने ■ सादा पुलाउ बनाउने तरिका बताउने र अभ्यास गर्न लगाउने	
८. योग, आयुर्वेद र खेलकुद	■ वेग ■ ध्यान ■ ध्यान मुद्रा ■ भ्रामरी ■ कपालभाती ■ स्थानीय जडीबुटी ■ घोडटाप्रे ■ कुरिलो ■ अलैची ■ बोझो ■ स्थानीय खेल ■ बागचाल ■ छोड्डुम ■ डोरी	■ वेगको परिचय, प्रकार र महत्व बताउन ■ ध्यान मुद्रा, भ्रामरी र कपालभातीको परिचय दिन, अभ्यास गर्न र फाइदा बताउन ■ स्थानीय जडीबुटीहरु घोडटाप्रे, कुरिलो, अलैची र बोझोको परिचय दिन र उपयोगको तरिका बताउन ■ बागचाल, छोड्डुम, डोरी लगायतका स्थानीय खेलहरुको परिचय दिन, नियम बताउन र अभ्यास गर्न	■ वेगको परिचय, प्रकार (धारणीय र अधारणीय) र महत्व ■ ध्यान (ध्यान मुद्रा, भ्रामरी र कपालभाती) को परिचय, अभ्यास र फाइदा ■ स्थानीय जडीबुटीहरु (घोडटाप्रे, कुरिलो, अलैची र बोझो) को परिचय र उपयोग ■ स्थानीय खेल (बागचाल, छोड्डुम, डोरी र अन्य स्थानीय खेल) को परिचय, नियम र अभ्यास	■ चार्ट देखाएर छलफल विधिको प्रयोग गरी वेगको परिचय, प्रकार र महत्व बताउने ■ ध्यान मुद्रा, भ्रामरी र कपालभातीको परिचय दिने ■ नमुना सहित ध्यान मुद्रा, भ्रामरी र कपालभातीको अभ्यास गराउने र फाइदाको चर्चा गर्ने ■ जडीबुटीहरु लेखिएको चार्ट देखाई प्रश्नोत्तर र छलफल विधिको प्रयोग गरेर घोडटाप्रे, कुरिलो, अलैची र बोझोको परिचय दिने र	■ वेगको परिचय, प्रकार र महत्व बताउन लगाउने ■ ध्यान मुद्रा, भ्रामरी र कपालभातीको परिचय दिन लगाउने, अभ्यास गर्न लगाउने र फाइदा भन्न लगाउने ■ स्थानीय जडीबुटीहरु घोडटाप्रे, कुरिलो, अलैची र बोझोको परिचय दिन लगाउने र उपयोगको तरिका भन्न लगाउने ■ बागचाल, छोड्डुम, डोरी लगायतका स्थानीय खेलहरुको परिचय दिन लगाई

				उपयोगको तरिका बताउने बागचाल, छोड्डुम, डोरी लगायतका स्थानीय खेलहरुको परिचय दिई नियम बताउने र अभ्यास गर्ने	नियम भन्ना लगाउने र अभ्यास गर्ने पनि लगाउने	

कक्षा: ७

क्षेत्र / एकाइ	विषयवस्तु	सिकाई उपलब्धि	विषयवस्तुको विस्तृतीकरण	सिकाई सहजीकरण क्रियाकलाप	मूल्याङ्कन प्रक्रिया	पाठ्य घण्टी
१. हाम्रो गाउँपालिका	- जनसाङ्ख्यिक अवस्था - वडागत परिचय - बस्ती विकास र शहरीकरण - प्रेरक व्यक्तित्वहरु (शैक्षिक, राजनैतिक)	- सबै वडा सहित गाउँपालिकाको जनसङ्ख्याको अवस्था बताउन - गाउँपालिका भित्रको जनसाङ्ख्यिक विशेषताहरु बताउन - गाउँपालिकाको नक्सा हेरी सबै वडाको केन्द्र सहित परिचय बताउन - नक्सा बनाइ गाउँपालिका	- गाउँपालिकाको जनसङ्ख्याको अवस्था वडागत समेत - लैङ्गिक - जातिगत - भाषागत - साक्षरता - धार्मिक - गाउँपालिकाको जनसाङ्ख्यिक विशेषताहरु - गाउँपालिकाको सबै वडाहरुको वडागत परिचय (केन्द्र सहित वडागत नक्सा) - मुख्य शहरीकरण भएका क्षेत्रहरु (बुङ्चुङ, आदमटार, पिपलटार, ठाँटीभञ्ज्याङ, खिरेभञ्ज्याङ,	चार्ट बनाई गाउँपालिका भित्रको लैङ्गिक, जातिगत, भाषागत, धार्मिक तथा साक्षरतागत जनसङ्ख्या बारे जानकारी दिने, विगत र वर्तमानको जनसाङ्ख्यिकी अवस्थालाई तुलना गर्न लगाइ र जनसाङ्ख्यिक विशेषताहरु बारे छलफल गराउने	- गाउँपालिका भित्रको जनसङ्ख्याको बोट र विशेषताहरु बारे सोध्ने र विद्यार्थीहरुले तयार गरेको चार्ट हेर्ने - विद्यार्थीहरुले तयार गरी विभिन्न जानकारीहरु देखाइएको नक्सा हेर्ने	

		भिन्नका पुराना बस्ती, नयाँ शहरोन्मुख बस्तीहरु र मुख्य शहरीकरण भएका क्षेत्रहरुको पहिचान गरी भर्न गाउँपालिका भित्रका मुख्य शैक्षिक र राजनैतिक व्यक्तित्वहरुको संक्षिप्त जानकारी लिन	सलाङघाट, फिस्टार, परेवाटार, कालीदह) - पुराना बस्ती र नयाँ शहर उन्मुख बस्तीहरु तथा बस्तीविकास सम्बन्धी भू-मापदण्ड - गाउँपालिका भित्रका प्रेरक व्यक्तित्वहरु (शैक्षिक, राजनैतिक) - सिद्धलेक गाउँपालिकाबाट विद्यावारिधि (पि. एच. डी.) गर्ने व्यक्तित्व प्रा. डा. लिलानाथ पौडेल - प्राध्यापक कृष्ण पौडेल - अन्य कोही भएमा ..... - सिद्धलेक गाउँपालिकाका निर्वाचित अध्यक्ष (प्रेमनाथ सिलवाल, परशुराम खतिवडा, ...) - सिद्धलेक गाउँपालिकाका निर्वाचित उपाध्यक्ष (कमला शर्मा, सविता अर्याल .....)	- गाउँपालिकाको नक्सा देखाई विभिन्न भौगोलिक जानकारीहरु दिने र विद्यार्थीहरुलाई समेत नक्सा बनाउन लगाइ सबै वडाका केन्द्र, धार्मिक, पर्यटकीय, ऐतिहासिक स्थलहरु लगायत मुख्य शहरहरु, पुराना बस्तीहरु, नयाँ बस्तीहरु, नदी, खोला, जङ्गल, कृषि योग्य जमिन लगायतका जानकारीहरु भर्न लगाउने - गाउँपालिका क्षेत्र भित्रका शैक्षिक र राजनैतिक व्यक्तित्वहरुको बारेमा जानकारी दिने, प्रत्यक्ष भेटघाट गराउने र अनुभवको जानकारी गराउने	प्रेरक व्यक्तित्वहरुको अनुभवहरुको सूची तयार गर्न लगाउने	

२. स्थानीय तह र सुशासन	- गाउँ कार्यपालिकाका पदाधिकारीहरुको कार्य विभाजन - पालिका मातहतका विभिन्न समितिहरु - न्यायिक समितिको नमुना अभ्यास - सुशासनका आयाम तथा सूचकहरु	- गाउँपालिका अध्यक्ष, उपाध्यक्ष र कार्यपालिका सदस्यहरुको कार्यहरु बताउन - गाउँपालिका मातहतमा रहने विषयगत समिति, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ ले व्यवस्था गरे बमोजिमका समिति, गाउँसभाले गठन गर्न सक्ने समिति र अन्य समितिहरुको नाम बताउन । - न्यायिक समिति गठन प्रक्रिया र यसको मुख्य कार्य बताउन - समुदायमा उत्पन्न विवाद समाधान तथा मेलमिलापको लागि सहजकर्ताको भूमिका निर्वाह गर्न सक्ने सीपको विकास गर्न - सुशासनका आयाम तथा सूचकहरुको सूची तयार गर्न	- गाउँ कार्यपालिकाका पदाधिकारीहरुको कार्यविभाजन - स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ ले तोके बमोजिम गाउँपालिका अध्यक्ष, उपाध्यक्ष र कार्यपालिकाका सदस्यहरुको कार्यहरु - गाउँपालिका मातहतका विभिन्न समितिहरु - विषयगत समितिहरु (सामाजिक विकास समिति, पूर्वाधार विकास समिति, वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन समिति, आर्थिक विकास समिति, सार्वजनिक सेवा प्रवाह तथा क्षमता विकास समिति) - स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ ले व्यवस्था गरे बमोजिमका समितिहरु (राजस्व परामर्श समिति, स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समिति, बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समिति) - गाउँसभाबाट गठन गर्न सक्ने समितिहरु (विधायन समिति, लेखा समिति, सुशासन समिति)	- गाउँपालिका अध्यक्ष, उपाध्यक्ष र कार्यपालिका सदस्यहरुको कार्यको सूची देखाइ छलफल गराउने - गाउँपालिका मातहतका विषयगत समिति, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ ले व्यवस्था गरे बमोजिमका समिति, गाउँसभाले गठन गर्न सक्ने समिति र अन्य समितिहरुको सूची देखाइएको चार्ट प्रस्तुत गर्ने र विद्यार्थीलाई समेत तयार गर्न लगाउने - विभिन्न विषयगत समितिले गर्ने मुख्य कार्यहरु बताइदिने - न्यायिक समितिको गठन प्रक्रिया र यसको मुख्य कार्य छलफल गराउने - न्यायिक समितिले गर्ने विवाद समाधान तथा मेलमिलाप सम्बन्धि नमुना अभ्यास गराउने	- गाउँपालिका अध्यक्ष, उपाध्यक्ष र कार्यपालिका सदस्यहरुको कार्यहरु सोध्ने र सूची बनाउन लगाउने - विभिन्न विषयगत समितिहरुको नाम र कार्य सोध्ने तथा सूची तयार गर्न लगाउने - न्यायिक समितिको गठन प्रक्रिया भन्न र लेख्न लगाउने - समुदायमा उत्पन्न हुने विवाद समाधान तथा मेलमिलाप गराउने कार्यको नमुना अभ्यास गर्न लगाउने - सुशासनका आयाम तथा सूचकहरुको सूची तयार गर्न लगाउने

			▪ गाउँ शिक्षा समिति ▪ न्यायिक समिति- गाउँपालिका भित्र देखिएका विवादहरु समाधान गरी मेलमिलाप गराउनको लागि उपाध्यक्षको संयोजकत्वमा गाउँसभाका २ जना सदस्य हुनेगरी ३ सदस्यीय समिति हुने व्यवस्था ▪ विवाद समाधान तथा मेलमिलाप सम्बन्धी नमुना अभ्यास ▪ सुशासनका आयाम तथा सूचकहरु (जनसहभागितामूलक शासन व्यवस्था, जनउत्तरदायी सरकार सञ्चालन, शासन प्रक्रियामा पारदर्शिता अवलम्बन, कानूनमा आधारित शासन व्यवस्था, जवाफदेही शासन सञ्चालन, प्रशासनको सरलीकरण र निर्णय प्रक्रियामा सरोकारवालाको सहभागिता, समावेशीतामा आधारित न्यायपूर्ण समाज निर्माणमा जोड, भ्रष्टाचार रहित समाजको परिकल्पना, दण्डहीनताको अन्त्य र कानूनको परिपालना, नियम कानूनको पूर्ण परिपालना,	▪ सुशासनको आयाम तथा सूचकहरुको सूची सहितको चार्ट प्रस्तुत गरी थप छलफल गराउने ।		

			वित्तीय जवाफदेहिता प्रवर्धन, स्वतन्त्र प्रेसको व्यवस्था)			
३. हाम्रो पेसा, व्यवसाय र आर्थिक क्रियाकलाप	- घरेलु उद्योगको परिचय र महत्व - हाम्रो गाउँपालिका भित्रका घरेलु उद्योगहरूको वर्तमान अवस्था र सम्भावना - आन्तरिक रोजगारीका क्षेत्रहरू - वैदेशिक रोजगारी - रोजगारीका लागी सीपविकास तालिम	- घरेलु उद्योगको परिचय दिई यसको महत्व बताउन - पालिका भित्र रहेका घरेलु उद्योगहरूको सूची तयार गरी तिनीहरूको वर्तमान अवस्था, सम्भावना, व्यावसायिकता र बजार बारे बताउन - आन्तरिक रोजगारीका क्षेत्रहरूको सूची तयार गर्न । - वैदेशिक रोजगारको परिचय बताइ यसको वर्तमान अवस्था र चुनौतीहरूको सूची तयार गर्न - रोजगारीका लागि आवश्यक सीपविकास	- घरेलु उद्योगको परिचय र महत्व (स्थानीय सिप, कला, संस्कृति र स्थानीय स्रोतसाधनमा आधारित श्रममूलक उद्योग) - हाम्रो गाउँपालिका भित्र रहेका घरेलु उद्योगहरूको वर्तमान अवस्था, सम्भावना, व्यावसायिकता र बजार (आधिकारिक निकायमा दर्ता भइ सञ्चालनमा रहेका जस्तै: दुना-टपरी बनाउने, सारङ्गी बनाउने, ढाका बुनाइ) - आन्तरिक रोजगारीका क्षेत्रहरू (घरेलु उद्योग, व्यावसायिक कृषि, पशुपालन, च्याउखेती लगायत अन्य) - वैदेशिक रोजगार (परिचय, वर्तमान अवस्था र चुनौतीहरू) - रोजगारीका लागि सीपविकास तालिम (मोबाइल मर्मत, अटोमेकानिकल, वायरिङ, प्लम्बिङ, पेन्टिङ, सिलाईबुनाई, ब्युटीपार्लर सम्बन्धी, कपाल काट्ने, खानेकुराहरू बनाउने तथा होटल सम्बन्धी)	- घरेलु उद्योगको परिचय र महत्व बताउने - गाउँपालिका क्षेत्र भित्रका घरेलु उद्योगहरू जस्तै सिद्धलेक-४, गौथलेमा रहेको दुना टपरी बनाउने उद्योग र आदामारामा रहेको ढाका बुनाई उद्योग तथा सिद्धलेक-३, ढवाडीमा रहेको सारङ्गी बनाउने उद्योगमा भ्रमण गराई तिनीहरूको वर्तमान अवस्था, सम्भावना, व्यावसायिकता र बजारीकरणका सम्बन्धमा छलफल गराउने - आन्तरिक रोजगारीका क्षेत्रहरूको सूची देखाई यसको महत्व र प्रभावकारीताबारे छलफल गराउने - वैदेशिक रोजगारको परिचय बताइ यसको वर्तमान अवस्था र	- घरेलु उद्योग सम्बन्धी विविध प्रश्नहरू सोधी उत्तर भन्न लगाउने - गाउँपालिका भित्र रहेका घरेलु उद्योगहरूको नाम सहित यसको अवस्था, सम्भावना, व्यावसायिकता, बजारीकरण सम्बन्धी सूची तयार गर्न लगाउने - आन्तरिक रोजगारीका क्षेत्रहरू वैदेशिक रोजगारी तथा सीपविकास तालिम सम्बन्धी प्रश्नहरू सोधी उत्तर भन्न लगाउने	

		तालिमहरुको सूची तयार गर्न		चुनौतीहरु बारे छलफल गराउने ■ रोजगारीका लागि आवश्यक सीपविकास तालिमको महत्व र प्रभावकारिता माथि छलफल गराई सूची तयार गर्न लगाउने	
४. हाम्रा विकासका पूर्वाधारहरु	■ हाम्रो शिक्षा ■ हाम्रो यातायात	■ गाउँपालिका भित्रका माध्यमिक विद्यालयहरुको नाम, सञ्चालित कक्षा पढाइ हुने विषय र धार बताउन ■ आफ्नो विद्यालय परिसरको मोडेल तयार गर्न ■ गाउँपालिका भित्रका मुख्य सडकहरुको सूची तयार गर्न ■ गाउँपालिका भित्रको विगत र वर्तमानको जल यातायातका साधनहरुको सूची तयार गरी यसको जानकारी तथा सम्भाव्यता बताउन	■ हाम्रो शिक्षा ■ गाउँपालिका भित्रका माध्यमिक विद्यालयहरुको पहिचान (नाम, नक्साङ्कन, सञ्चालित कक्षा, सञ्चालित विषय र धार) ■ प्रयोगात्मक कार्य- आफ्नो विद्यालय परिसरको मोडेल तयार गर्ने ■ हाम्रो यातायात ■ यातायातका माध्यमहरु (सडक यातायात, जल यातायात र हवाई यातायात) ■ गाउँपालिका भित्रका मुख्य सडकहरुको नाम र नक्साङ्कन सहित परिचय { कालु पाण्डे मार्ग (फुर्के खोला च्याँडु), बुङ्चुङ आरुबास भेडाबारी मैदान कमलाबारी सडक, बैरेनी अर्चले पिपलनलाङ ठाँटी कमलाबारी सडक, परेवाटार कुम्पुरभञ्ज्याङ चेक्काङ कालीदह	■ गाउँपालिका भित्रका माध्यमिक विद्यालयहरुको नाम सञ्चालित कक्षा पढाइ हुने विषय र धार सहितको सूचीको चार्ट देखाई जानकारी गराउने र पढाइ हुने विषय बारे छलफल गराउने ■ आफ्नो विद्यालय परिसरको नक्सा र मोडेल तयार गर्न लगाउने ■ गाउँपालिका भित्रका मुख्य सडकहरुको तथा जल यातायातका साधनहरुको नाम सहितको चार्ट देखाइ छलफल गराउने ■ नाउ, फेरी, डुङ्गा, र्याफ्टीङ, बोटिङ, मोटरबोट आदिको	■ गाउँपालिका भित्र रहेका माध्यमिक विद्यालयहरुको नाम, पढाइ हुने कक्षा, विषय र धार सम्बन्धि विभिन्न प्रश्नहरु सोधी उत्तर भन्न लगाउने ■ आफ्नो विद्यालय परिसरको नक्सा र मोडेल तयार गर्न लगाउने ■ गाउँपालिका भित्रका मुख्य सडकमार्ग जलमार्ग र यातायातका साधनहरुको सूची तयार गर्न लगाउने ■ नक्सामा माध्यमिक विद्यालयहरु मुख्य सडकहरु जलमार्ग र हेलिप्याड रहेको

		- गाउँपालिका भित्र रहेको हेलिप्याड बारे बताउन - गाउँपालिका भित्रका माध्यमिक विद्यालयहरू, मुख्य सडकहरू, जलमार्ग भएको स्थान, हेलिप्याड गाउँपालिकाको नक्सामा भर्न	सडक, पिपलटार भाल्डाँडा भैसेपोखरी कुम्पुरभञ्ज्याङ सडक, जरे अमनटार आदमटार अमिलीछाप भाल्डाँडा सडक, बेनीदोभान फिस्टार पिपलटार आदमटार सडक } - जलमार्ग - विगतको जलमार्ग नाउ, फेरी, डुङ्गा बारे जानकारी - जलमार्गको वर्तमान अवस्था र सम्भाव्यता (र्याफिटङ, बोटिङ, मोटरबोट) - हवाई यातायातको जानकारी - हेलिप्याड (कफीडाँडा लगायतका)	फोटो वा मोडेल देखाइ यिनीहरूको वर्तमान अवस्था, सम्भाव्यता, फाइदा उपयोगिता छलफल गराउने र तिनीहरूको मोडेल तयार गर्न लगाउने मुख्य सडकमार्ग, जलमार्ग, हेलिप्याड रहेको स्थान स्थलगत भ्रमण गराउने ।	स्थानहरू भर्न लगाउने जल यातायातका विभिन्न साधनहरूको मोडेल तयार गर्न लगाउने	
५. हाम्रो वातावरण र हरित विद्यालय	- संरक्षित जीवजन्तु तथा वनस्पतिहरू - वनस्पति तथा वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रणमा कानुनी व्यवस्था - करेसावारी र पुष्प बगैँचा निर्माण - वातावरण प्रदूषण - वायु प्रदूषण - ध्वनी प्रदूषण - दिगो विकास र हरित विद्यालयको अन्तरसम्बन्ध	- राष्ट्रिय र स्थानीय स्तरमा संरक्षित जीवजन्तुहरू तथा वनस्पतिहरूको नाम बताउन - जीवजन्तु तथा वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रणमा भएको कानुनी व्यवस्था बारे बताउन - मौसम र हावापानी अनुकूलका विरुवाहरूको सूची तयार गर्न र घर	- संरक्षित जीवजन्तु तथा वनस्पतिहरू (राष्ट्रिय र स्थानीय स्तरमा) - जीवजन्तु तथा वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रणमा कानुनी व्यवस्था - स्थानीय मौसम र हावापानी अनुरूप घर तथा विद्यालयमा करेसावारी तथा पुष्प बगैँचा निर्माण (उत्पादन तथा बजारीकरण समेत) - वातावरण प्रदूषण - वायुप्रदूषण (किन ? कहाँ ? कसरी ? असर र न्यूनीकरणका उपायहरू)	- राष्ट्रिय र स्थानीय स्तरमा संरक्षित जीवजन्तुहरू तथा वनस्पतिहरूको नाम सहितको चार्ट देखाइ छलफल गराउने - जीवजन्तु तथा वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रणमा भएको कानुनी व्यवस्था बारे अवगत गराउने - स्थानीय मौसम र हावापानी अनुकूलका विरुवाहरूको सूची	- राष्ट्रिय र स्थानीय स्तरमा संरक्षित जीवजन्तुहरू तथा वनस्पतिहरूको नाम भन्न र लेख्न लगाएर तथा तिनीहरूको फोटो वा चित्र देखाई पहिचान गर्न लगाउने - जीवजन्तु तथा वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रणमा भएको कानुनी	१२

	दिगो विकास र वातावरण संरक्षण	तथा विद्यालयमा बगैँचा र करेसाबारी निर्माण गर्न - वायुप्रदूषण र ध्वनि प्रदूषणको कारण, असर र न्यूनीकरणका उपायहरू बताउन - दिगो विकास र हरित विद्यालयको अन्तरसम्बन्ध पत्ता लगाउन - दिगो विकास र वातावरण संरक्षणमा विद्यार्थी, विद्यालय र समुदायको भूमिकाको सूची तयार गर्न	- ध्वनि प्रदूषण (किन ? कहाँ ? कसरी ? असर र न्यूनीकरणका उपायहरू) - दिगो विकास र हरित विद्यालयको अन्तरसम्बन्ध - दिगो विकास र वातावरण संरक्षणमा विद्यार्थी, विद्यालय र समुदायको भूमिका	बनाई कक्षाकोठामा टाँस लगाउने । - स्थानीय मौसम र हावापानी अनुकुलका विरुवाहरू लगाई विद्यालयमा बगैँचा निर्माण गराउने - वायुप्रदूषण र ध्वनि प्रदूषणको कारण असर र न्यूनीकरणका उपायहरूको सूची सहितको चार्ट बनाउन लगाई कक्षाकोठामा टाँस लगाउने - दिगो विकास र हरित विद्यालयको अन्तरसम्बन्ध छलफल गराउने - दिगो विकास र वातावरण संरक्षणमा विद्यार्थी, विद्यालय र समुदायको भूमिकाको सूची तयार गरी छलफल गराउने	व्यवस्था बारे भन्न र लेख्न लगाउने - स्थानीय मौसम र हावापानी अनुकुलका विरुवाहरूको नाम भन्न लगाउने - विद्यालयमा बगैँचा निर्माण गर्न लगाउने - वायुप्रदूषण र ध्वनि प्रदूषणको कारण, असर र न्यूनीकरणका उपायहरू भन्न लगाउने - दिगो विकास, हरित विद्यालय र वातावरण संरक्षणमा विद्यार्थी, विद्यालय र समुदायको भूमिका भन्न लगाउने	
६. दुर्घटना तथा विपद् व्यवस्थापन	- विपद् व्यवस्थापन चक्र - विपद् व्यवस्थापनमा संलग्न संघसंस्था	विपद् व्यवस्थापन चक्रका तीन चरणहरूको नाम बताउन र ती	विपद् व्यवस्थापन चक्र (विपद् पूर्व तयारी, विपद्को समयमा, विपद् पश्चात)	विपद् व्यवस्थापन चक्रका तीन चरणहरूको नाम र ती चरणहरूमा गर्नुपर्ने	विपद् व्यवस्थापन चक्रका चरणहरूको नाम र ती चरणहरूमा गर्नुपर्ने	८

	विपद् व्यवस्थापनमा विद्यार्थी, विद्यालय र समुदायको भूमिका	- चरणहरुमा गर्नुपर्ने कार्यहरुको सूची तयार गर्न - विपद् व्यवस्थापनमा संलग्न साझेदारी संस्थाहरुको नामको सूची तयार गर्न - विपद् व्यवस्थापनमा विद्यार्थी, विद्यालय र समुदायको भूमिका बताउन - विपद् व्यवस्थापन कार्यको लागि आवश्यक झटपट झोला तयार गर्न	- विपद् पूर्व (रोकथाम, न्युनीकरण र पूर्व तयारी) - विपद्को समयमा (सुरक्षित स्थानको पहिचान गर्ने, सुरक्षित ठाउँमा बस्ने, बालबालिका, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, अशक्त, जेष्ठ नागरिक आदिलाई सुरक्षित ठाउँमा लैजाने) - विपद् पश्चात (खोज तथा उद्धार, राहत, पुनर्स्थापना र पुनर्निर्माण) - विपद् व्यवस्थापनमा संलग्न संघसंस्था - रेडक्रस - ICDC - प्रयास नेपाल - फाइडर - Action Nepal - साना किसान कृषि सहकारी लगायत अन्य संघसंस्थाहरु - विपद् व्यवस्थापनमा विद्यार्थी, विद्यालय र समुदायको भूमिका - विद्यार्थीको भूमिका (घर, बाटो तथा विद्यालयमा सुरक्षित ठाउँ पहिचान गर्ने, आफूभन्दा साना, बृद्धबृद्धा तथा अशक्तलाई सहयोग गर्ने,	- काम सहितको चार्ट बनाइ कक्षाकोठामा टाँस गर्ने र छलफल गराउने - विपद् व्यवस्थापनमा संलग्न साझेदारी संस्थाहरुको नामहरु बताइ थप छलफल गराउने - विपद् व्यवस्थापनमा विद्यार्थी, विद्यालय र समुदायको भूमिकाको छुट्टाछुट्टै सूची बनाई कक्षाकोठामा प्रस्तुत गराउने - सबै बालबालिकाहरुलाई सहभागी गराई झटपट झोला तयार गर्न लगाउने	- काम सहितको सूची तयार गर्न लगाउने - विपद् व्यवस्थापनमा संलग्न साझेदारी संस्थाहरुको नाम भन्न लगाउने - विपद् व्यवस्थापनमा विद्यार्थी, विद्यालय र समुदायको भूमिका सम्बन्धी विभिन्न प्रश्नहरु सोधेर उत्तर भन्न लगाउने - झटपट झोला तयार गर्न लगाउने	

			सूचना दिने र आफूले पनि सकेको सावधानी अपनाउने) - विद्यालयको भूमिका (भौतिक संरचना विपद् प्रतिरोधी तथा अपाङ्ग मैत्री बनाउने, विपद्को समयमा खुल्ला स्थान उपलब्ध गराउने, विपद्को समयको सङ्केत दिने, प्राथमिक उपचार तयारी अवस्थामा राख्ने, सूचना र थप उपचारको प्रबन्ध गर्ने, मनोपरामर्शको व्यवस्था गर्ने) - समुदायको भूमिका (समुदायमा निर्माण हुने भौतिक संरचना विपद् प्रतिरोधी, अपाङ्ग मैत्री बनाउने र बनाउन सहयोग गर्ने, विपद्को बेला समुदायका सबै मानिसलाई सुरक्षित ठाउँमा लैजाने, आफू समेत सुरक्षित रहने, मनोपरामर्शको व्यवस्था गर्ने) - कृत्रिम घटना अभ्यास (झटपट झोला)			
७. नैतिक व्यवहार र जीवन उपयोगी सिपहरू	- सकारात्मक सोच - सफलताका सूत्रहरू - स्थानीय सिप र जीवन निर्वाह - सिपको व्यवहारिक प्रयोग	व्यक्तिगत जीवनमा सकारात्मक सोच राखी सकारात्मक व्यवहार देखाउने	सकारात्मक सोच (सकारात्मक चिन्तन, सकारात्मक व्यवहार, असल व्यक्तिको सङ्गत, जीवनको	सकारात्मक सोच र सकारात्मक व्यवहारको परिचय बताउने र यसका लागि आवश्यक	सकारात्मक सोच र सकारात्मक व्यवहार सम्बन्धी विविध प्रश्नहरू गरी उत्तर भन्न लगाउने	

	■ आलुचप ■ बारा / फुरौला बनाउने ■ दुना टपरी गाँस्ने कुचो बनाउने	■ सफल हुनका लागि आवश्यक सूत्रहरुको सूची तयार गर्न ■ समुदायमा हाल अवलम्बन भइरहेका र सम्भावित सिप तथा पेसाहरुको सूची तयार गरी तुलना गर्न ■ आलुचप र बारा / फुरौला पकाउन ■ दुना-टपरी गाँस्न र कुचो बनाउन	लक्ष्य, संवेगको नियन्त्रण, आशावादी सोच, सत्यको पहिचान (हार-जित, पास-फेल) ● सफलताका सूत्रहरु ● दैनिक कार्यतालिका निर्माण ● पुस्तकालय तथा प्रयोगशालामा रहेर नयाँ विषयवस्तुको खोजी ● राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय ख्याति प्राप्त व्यक्तिहरुको जीवनी अध्ययन ● नकारात्मक बानीलाई हटाउने ● जिज्ञासु हुने, पढ्ने बानीको विकास गर्ने, अभिभावक तथा शिक्षकले भनेको मार्गमा हिड्ने ● स्थानीय सिप र जीवन निर्वाह (समुदायमा हाल अवलम्बन भइरहेका र सम्भावित सिप तथा पेसाहरु) ● सिपको व्यावहारिक प्रयोग ● आलुचप बनाउने तरिका र अभ्यास ● बारा / फुरौला बनाउने तरिका र अभ्यास ● दुना-टपरी गाँस्ने तरिका र अभ्यास ■ कुचो बनाउने सिप र अभ्यास	अवस्थाहरु छलफल गराउने ■ सफलताका सूत्रहरुको सूची बनाइ कक्षाकोठामा टाँस गर्ने र बालबालिकाहरुसँग थप छलफल गर्ने ■ ख्याति प्राप्त व्यक्तित्वहरुको जीवनी बताइदिने ■ समुदायमा हाल अवलम्बन भइरहेका र सम्भावित सिप तथा पेसाहरुको सूची सहितको चार्ट देखाई छलफल गराउने ■ बालबालिकाहरुलाई आलुचप, बारा / फुरौला पकाउने तथा दुना-टपरी गाँस्ने र कुचो बनाउने सिप सिकाउने	■ सफलताका सूत्रहरु भन्न र लेख्न लगाउने ■ आलुचप, बारा / फुरौला पकाउन लगाउने तथा दुना-टपरी गाँस्न र कुचो बनाउन लगाउने	

८. योग, आयुर्वेद र खेलकुद	■ जनपदध्वंस ■ ध्यान ■ वक्रासन ■ उष्ट्रासन ■ नौकासन ■ मर्कटासन ■ स्थानीय जडीबुटी ■ बाबरी ■ बेल ■ तेजपत्ता ■ सिस्नु ■ रुदिलो ■ जिम्बु ■ स्थानीय खेल ■ पानी भर्ने दौड ■ कवड्डी ■ पञ्जा लडाई	■ जनपदध्वंसको परिचय र प्रकार बताउन ■ वक्रासन, उष्ट्रासन, नौकासन र मर्कटासनको परिचय दिइ यसका फाइदाहरू बताउन ■ स्थानीय जडीबुटीहरूको परिचय दिई महत्व बताउन ■ पानी भर्ने दौड, कवड्डी, पञ्जा लडाई जस्ता स्थानीय खेलहरूको परिचय सहित नियम बताउन	■ जनपदध्वंसको परिचय र यसको प्रकार ■ वक्रासन, उष्ट्रासन, नौकासन र मर्कटासनको परिचय, अभ्यास र फाइदाहरू ■ स्थानीय जडीबुटीको परिचय र महत्व (बाबरी, बेल, तेजपत्ता, सिस्नु, रुदिलो, जिम्बु) परिचय र उपयोग ■ स्थानीय खेल (पानी भर्ने दौड, कवड्डी, पञ्जा लडाई लगायतका स्थानीय खेलहरू) को परिचय, नियम र अभ्यास	■ जनपदध्वंसको परिचय दिई यसको प्रकारहरू छलफल गराउने ■ वक्रासन, उष्ट्रासन, नौकासन र मर्कटासनको फाइदाहरू लेखिएको चार्ट टाँस गरी छलफल गराउने ■ वक्रासन, उष्ट्रासन, नौकासन र मर्कटासनको अभ्यास गराउने ■ स्थानीय क्षेत्रहरूमा पाइने जडीबुटीहरूको नाम र यसको फाइदाहरू लेखिएको चार्ट देखाइ छलफल गराउने ■ विद्यालय वरपर र समुदायमा पाइने जडीबुटीहरू सङ्कलन गर्न लगाउने ■ स्थानीय खेलहरू पानी भर्ने दौड, कवड्डी, पञ्जा लडाई लगायतको परिचय दिइ ती खेलका नियमहरू बताइदिने र खेलहरू खेलाउने	■ जनपदध्वंस वक्रासन र उष्ट्रासन, नौकासन र मर्कटासन सम्बन्धि विभिन्न प्रश्नहरू सोधी उत्तर भन्न लगाउने ■ योगका विभिन्न अभ्यासहरू गर्न लगाउने ■ स्थानीय जडीबुटीहरू सङ्कलन गर्न लगाउने ■ खेलहरू खेलाउने	

कक्षा: ८

क्षेत्र / एकाइ	विषयवस्तु	सिकाई उपलब्धि	विषयवस्तुको विस्तृतीकरण	सिकाई सहजीकरण क्रियाकलाप	मूल्याङ्कन प्रक्रिया	पाठ्य घण्टी
१. हाम्रो गाउँपालिका	- जनसाङ्ख्यिक विशेषता - नक्साङ्कन सहित मुख्य चिनारी स्थल र वस्तु - स्थानीय परम्परागत प्रविधिहरूको परिचय - सामाजिक संघ संस्थाहरू - वित्तीय संस्थाहरू - प्रेरक व्यक्तित्वहरू (प्रशासनिक, साहित्यिक)	- गाउँपालिकाको जनसाङ्ख्यिक विशेषताहरू बताउन - गाउँपालिकाको नक्सा बनाई मुख्य चिनारी स्थल र वस्तु देखाउन - स्थानीय परम्परागत प्रविधिहरूको परिचय दिन - गाउँपालिका भित्र रहेका सामाजिक एवं वित्तीय संस्थाहरूको नाम भन्न र परिचय बताउन - गाउँपालिका भित्र रहेका मुख्य साहित्यिक तथा प्रशासनिक व्यक्तित्वहरूको संक्षिप्त जानकारी लिन	- गाउँपालिकाको जनसाङ्ख्यिक विशेषताहरू (जनजाति, दलित, अपाङ्ग, शैक्षिक, उमेरगत) - नक्साङ्कन सहित गाउँपालिकाको मुख्य- मुख्य चिनारी स्थल र वस्तु (काँडे भ्याकुर, थोपलखोला, त्रिशुली नदी, बुढीगण्डकी नदी, थोपलखोला हाइड्रोपावर, मृकुतीपँधेरा, बलदेवी माई मन्दिर, सिद्धबाबा, ढेवाडाँडा, कफीडाँडा, मल्ल दरबार, नलाङ दरबार नेचर क्याम्प, सलाङकोट, बेनीदोभान, अकलादेवी मन्दिर,	- चार्टको प्रयोग गरी विद्यार्थीहरूसँग प्रश्नोत्तर तथा छलफलका माध्यमबाट गाउँपालिकाको जनसाङ्ख्यिक विशेषताहरू प्रष्ट पारिदिने - गाउँपालिकाको नक्सा बनाई तोकएका चिनारी स्थल र वस्तुहरू देखाउने र विद्यार्थीलाई प्रयोगात्मक अभ्यास गराउने - प्रश्नोत्तर र छलफलका माध्यमले स्थानीय परम्परागत प्रविधिहरू बारे प्रष्ट पारिदिने - प्रश्नोत्तर र छलफलका माध्यमले गाउँपालिका भित्र रहेका सामाजिक एवं वित्तीय	- गाउँपालिकाको जनसाङ्ख्यिक विशेषताहरू भन्न लगाउने - गाउँपालिकाको नक्सा बनाई मुख्य चिनारी स्थल र वस्तु देखाउन लगाउने - स्थानीय परम्परागत प्रविधिहरूको परिचय दिन लगाउने - गाउँपालिका भित्र रहेका सामाजिक एवं वित्तीय संस्थाहरूको नाम भन्न र परिचय बताउन लगाउने - गाउँपालिका भित्र रहेका मुख्य साहित्यिक तथा प्रशासनिक व्यक्तित्वहरूको संक्षिप्त जीवनी प्रस्तुत गर्न लगाउने	

			भुमेस्थान कमलाबारी, कालीदेवी मन्दिर, वागवच्छला, चारधाम, मुक्तिनाथ मन्दिर, परेवाटार, कुम्पुरडाँडा, लामकानेमाईको मन्दिर, पिपलटार, सत्यवती, जाल्पादेवी आदि) ■ स्थानीय परम्परागत प्रविधिहरूको परिचय (वडा नं. ३ मा रहेको गाइने समुदायमा रहेको सारङ्गी, ढिकी, जाँतो, कोल, आरन, मौरीको काठको मुढे घर, ठेकी, मदानी, खुर्पेटो, ढाका बुनाई, जाल, ढोक्सा) ■ सामाजिक संघसंस्थाहरू (गैरसरकारी संस्थाहरू, क्लब, समूह, उपभोक्ता समूह, सामुदायिक अध्ययन केन्द्र,	संस्थाहरूको नाम भन्ने, परिचय बताइदिने र आवश्यकता अनुसार चार्टको प्रयोग गर्ने ■ गाउँपालिका भित्र रहेका मुख्य साहित्यिक तथा प्रशासनिक व्यक्तित्वहरूको संक्षिप्त जीवनी प्रस्तुत गर्ने, सम्भव भएसम्म प्रत्यक्ष भेटघाट गरी अनुभव सम्बन्धी जानकारी गराउने		

			रेडक्रस, पर्यटनसँग सम्बन्धित) - वित्तीय संस्थाहरु (पारिवारिक बजेट निर्माण, बचत समूह, लघुवित्त बैंक, सहकारी, बैंक) - गाउँपालिका भित्रका प्रेरक व्यक्तित्वहरु - साहित्यिक (डिल्लीरमण शर्मा अर्याल, तोयानाथ अर्याल, दामोदर नलाडी) - प्रशासनिक (नेपाल सरकारका सहसचिव नारायण प्रसाद भट्ट) - अन्य भएमा			
२. स्थानीय तह र सुशासन	- नागरिक बडापत्र - गाउँपालिकाबाट उपलब्ध हुने सेवाहरु - गाउँपालिकाबाट उपलब्ध सेवा दिने शाखाहरु - गाउँपालिकाको नमुना निर्वाचन - सार्वजनिक प्रशासनको परिचय र महत्व - सुशासन कायम राख्न स्थानीय	- नागरिक बडापत्रको परिचय, महत्व र आवश्यकता बताउन - प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतका कार्यहरु बताउन - गाउँपालिकाबाट उपलब्ध सेवा दिने शाखाहरु र मुख्य काम भन्न - सार्वजनिक प्रशासनको परिचय दिई महत्व बताउन	- नागरिक बडापत्रको परिचय, महत्व र आवश्यकता (सेवा प्रदायक सार्वजनिक निकायहरुले आफूले प्रवाह गर्ने सेवा र सेवा प्राप्ति प्रक्रियाको सम्बन्धमा नागरिकप्रति गरेको लिखित प्रतिबद्धता) - गाउँपालिकाको नागरिक बडापत्रको नमुना	- गाउँपालिकाको नागरिक बडापत्रको नमुना देखाई छलफल तथा प्रश्नोत्तर विधिको प्रयोगबाट नागरिक बडापत्रको परिचय, महत्व र आवश्यकता बताउने - चार्टको प्रयोग गरी प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतका कार्यहरु बताउने	- नागरिक बडापत्रको परिचय, महत्व र आवश्यकता भन्न र लेख्न लगाउने - प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतका कार्यहरु भन्न लगाउने - गाउँपालिकाबाट उपलब्ध सेवा दिने शाखाहरु र मुख्य काम भन्न र लेख्न लगाउने - सार्वजनिक प्रशासनको परिचय	

	सरकार, सार्वजनिक प्रशासन र स्थानीय समुदायको भूमिका	सुशासनमा स्थानीय सरकार, सार्वजनिक प्रशासन र स्थानीय समुदायको भूमिका बताउने	- गाउँपालिकाबाट उपलब्ध सेवाहरु - प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतका कार्यहरु (स्वीकृत कानून, नीति, बजेट तथा कार्यक्रमहरु कार्यान्वयनको लागि मुख्य प्रशासक भई कामकाज गर्ने) - गाउँपालिकाबाट उपलब्ध सेवा दिने शाखाहरु - प्रशासन शाखा (सार्वजनिक प्रशासन सम्बन्धी सेवाहरु) - योजना शाखा (गाउँसभाबाट स्वीकृत योजनाहरु कार्यान्वयन) - आर्थिक प्रशासन शाखा (लेखा सम्बन्धी सेवाहरु) - पूर्वाधार विकास शाखा (भौतिक निर्माण सम्बन्धी सेवाहरु) - शिक्षा युवा तथा खेलकुद शाखा (शिक्षा युवा र खेलकुद सम्बन्धी सेवाहरु)	- चार्टको प्रयोग गरी गाउँपालिकाबाट उपलब्ध सेवा दिने शाखाहरुको मुख्य काम भन्ने - सार्वजनिक प्रशासन के हो भन्ने बारेमा परिचय दिई यसको महत्व समेत बताउने - सुशासनमा स्थानीय सरकार, सार्वजनिक प्रशासन र स्थानीय समुदायको भूमिका बताउने	दिई महत्व बताउन लगाउने सुशासनमा स्थानीय सरकार, सार्वजनिक प्रशासन र स्थानीय समुदायको भूमिका भन्न र लेख्न लगाउने	

			▪ स्वास्थ्य शाखा (स्वास्थ्य सम्बन्धी सेवाहरु) ▪ सूचना तथा सञ्चार प्रविधि शाखा (सूचना र प्रविधि सम्बन्धी सेवाहरु) ▪ कृषि विकास शाखा (कृषि सम्बन्धी सेवाहरु) ▪ पशु सेवा शाखा (पशु स्वास्थ्य सम्बन्धी सेवाहरु) ▪ सामाजिक विकास शाखा (संस्था दर्ता सम्बन्धी सेवाहरु, सामाजिक सेवाहरु, महिला बालबालिका तथा जेष्ठ नागरिक, अपाङ्गता भएका नागरिक सम्बन्धी सेवाहरु) ▪ नापी शाखा (भूमी सम्बन्धी), रोजगार सेवा केन्द्र, उद्यम विकास, पञ्जीकरण शाखा लगायत अन्य शाखाहरु ▪ गाउँ कार्यपालिकाको नमुना निर्वाचन ▪ सार्वजनिक प्रशासन (सरकारद्वारा गरिने			

			सम्पूर्ण क्रियाकलापहरूको समष्टिगत रूप) ■ सार्वजनिक प्रशासनको महत्व (सार्वजनिक प्रशासन चुस्त, दुरुस्त, सुशासन युक्त बनाउदै जनतालाई पुऱ्याउनु पर्ने सेवा सुविधा समयमै पुऱ्याई जनसन्तुष्टि हासिल गर्नुपर्ने भएकोले) ■ सुशासनमा स्थानीय सरकार, सार्वजनिक प्रशासन र स्थानीय समुदायको भूमिका ■ स्थानीय सरकार - नीति निर्माण ■ सार्वजनिक प्रशासन - नीति कार्यान्वयन ■ स्थानीय समुदाय र नागरिक समाज - खबरदारी			
३. हाम्रो पेसा, व्यवसाय र आर्थिक क्रियाकलाप	■ व्यावसायिक फर्महरूको दर्ता प्रक्रिया र वर्तमान अवस्था ■ व्यवसायमा अनुदान र बिमा सम्बन्धि व्यवस्था	■ व्यावसायिक फर्म दर्ताको प्रक्रिया बताउन ■ गाउँपालिकाभित्र दर्ता भएका व्यावसायिक फर्महरूको नाम बताउन	■ व्यावसायिक फर्म दर्ता प्रक्रिया (सिद्धलेक गाउँपालिकाको व्यवसाय दर्ता तथा नवीकरण कार्यविधि २०७५ मा व्यवस्था भए बमोजिम)	■ व्यावसायिक फर्म भनेको थाहा छ भन्ने प्रश्न गरी सिद्धलेक गाउँपालिकाको व्यवसाय दर्ता तथा नवीकरण कार्यविधि २०७५ मा व्यवस्था भए बमोजिम	■ व्यावसायिक फर्म दर्ताको प्रक्रिया भन्न र लेख्न लगाउने ■ गाउँपालिकाभित्र दर्ता भएका व्यावसायिक फर्महरूको नाम भन्न लगाउने	

	■ व्यवसाय सञ्चालनका लागि विभिन्न संघ संस्थाको सहयोगी भूमिका ■ होटल व्यवसायको परिचय, वर्तमान अवस्था र सम्भावनाहरु	■ व्यवसायमा अनुदान र बिमा सम्बन्धि तीनै तहका सरकारको नीति बताउन ■ व्यवसाय सञ्चालनका लागि विभिन्न संघ संस्थाहरुको भूमिका बताउन ■ होटल व्यवसायको परिचय दिई वर्तमान अवस्था र सम्भावनाहरु बताउन	■ व्यावसायिक फर्म दर्ताको वर्तमान अवस्था (गाउँपालिकामा हरेक वर्ष दर्ता भएका फर्महरुको तथ्याङ्कका आधारमा) ■ व्यवसायमा अनुदान र बिमा सम्बन्धि व्यवस्था (संघीय सरकार, प्रदेश सरकार र स्थानीय सरकारको नीति अनुसार) ■ व्यवसाय सञ्चालनका लागि विभिन्न संघ संस्थाहरुको सहयोगी भूमिका (बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरु, सहकारी, गैर सरकारी संस्थाहरु लगायत अन्य) ■ होटल व्यवसायको परिचय, वर्तमान अवस्था र सम्भावनाहरु ■ पर्यटकीय सुविधा सहितका होटलहरु - नेचर क्याम्प, कफी डाँडा, त्रिशुली रिभर पार्क बीच रिसोर्ट	यसको दर्ताको प्रक्रिया बताउने ■ शिक्षकले गाउँपालिकामा हरेक वर्ष दर्ता भएका फर्महरुको बारेमा जानकारी दिने ■ व्यवसाय दर्ता गर्दा विद्यार्थीहरुलाई तीनै तहका सरकारबाट भएका र हुने गरेका अनुदान र बिमा सम्बन्धि जानकारी दिने ■ व्यवसाय सञ्चालनका लागि विभिन्न संघ संस्थाहरुको भूमिका बताउने ■ होटल व्यवसायको परिचय दिने ■ गाउँपालिकाभित्र सञ्चालनमा रहेमा मुख्य होटलहरुको सूची बनाई वर्तमान अवस्था र सम्भावनाहरु बताउने ■ विद्यार्थीहरुलाई होटल व्यवसाय भनेको पर्यटकलाई आकर्षण गर्ने मुख्य गन्तव्य हो भन्ने	■ व्यवसायमा अनुदान र बिमा सम्बन्धि तीनै तहका सरकारको नीति बताउन लगाउने ■ व्यवसाय सञ्चालनका लागि विभिन्न संघ संस्थाहरुको भूमिका बताउन लगाउने ■ होटल व्यवसायको परिचय दिई वर्तमान अवस्था र सम्भावनाहरु भन्न र लेख्न लगाउने	

			गाउँपालिकाको मुख्य सडक तथा बजारमा रहेका स्थानीय होटलहरु	जानकारी दिई गाउँपालिका भित्र रहेका सुविधा सम्पन्न होटलहरु जस्तै नेचर क्याम्प, कफी डाँडा, त्रिशुली रिभर पार्क बीच रिसोर्ट उदाहरणको रुपमा दिई सम्भव भएसम्म अवलोकन भ्रमण गराउने	
४. हाम्रा विकासका पूर्वाधारहरु	- हाम्रो पर्यटन - हाम्रो उर्जा - सूचना तथा सञ्चार प्रविधि - इमेल, इन्टरनेट र सामाजिक सञ्जालको फाइदा र बेफाइदाहरु - शिक्षा र शिक्षणसँग सम्बन्धित वेभसाइटहरु	- पर्यटनका क्षेत्रहरु बताउन - धार्मिक, ऐतिहासिक, सांस्कृतिक र जल पर्यटनका मुख्य क्षेत्रहरु बताउन - उर्जाका स्रोतको वर्गीकरण गरी यसका मुख्य-मुख्य उदाहरण दिन - सूचना तथा सञ्चारका साधनहरुको उपयोगिता बताउन - सामाजिक सञ्जाल र मोबाइल एप्सहरुको परिचय दिई फाइदा तथा बेफाइदाहरु भन्न - शिक्षा र शिक्षणसँग सम्बन्धित विभिन्न	- हाम्रो पर्यटन - पर्यटनका क्षेत्रहरु - धार्मिक पर्यटन (मुख्य मन्दिरहरु सबै) - ऐतिहासिक पर्यटन (सिद्धलेक, देवालेक, साततले गुफा) - कृषि पर्यटन {कफी खेती, मौरी पालन, फलफूल (लौकाट, ड्रागन फ्रुट), सत्यवती मा वि को कृषिफर्म} - सांस्कृतिक पर्यटन (पञ्चैबाजा, लाखेनाच, टाकटुके आदि) - जल पर्यटन(र्याफ्टिङ, बोटिङ लगायत) - हाम्रो उर्जा	- गाउँपालिकाभित्र रहेका मुख्य-मुख्य पर्यटकीय क्षेत्रको बारेमा विद्यार्थीहरुलाई सोध्ने - विद्यार्थीबाट प्राप्त क्षेत्रको आधारमा धार्मिक, ऐतिहासिक, सांस्कृतिक र जल पर्यटनका मुख्य क्षेत्रहरुमा विभाजन गर्ने र विद्यार्थीले छुटाएका पर्यटकीय क्षेत्रको बारेमा थप जानकारी दिँदै प्रष्ट पार्ने - विद्यार्थीलाई घरमा प्रयोग गरिने उर्जाका स्रोतहरु भन्न लगाउने	- पर्यटनका क्षेत्रहरु भन्न लगाउने - धार्मिक, ऐतिहासिक, सांस्कृतिक र जल पर्यटनका मुख्य क्षेत्रहरुको सूची बनाउन लगाउने - उर्जाका स्रोतको वर्गीकरण गरी यसका मुख्य-मुख्य उदाहरण भन्न लगाउने - सूचना तथा सञ्चारका साधनहरुको उपयोगिता बताउन लगाउने - सामाजिक सञ्जाल र मोबाइल एप्सहरुको परिचय दिई फाइदा तथा बेफाइदाहरुको

		वेभसाइटहरूको नाम बताउन	■ हाम्रो उर्जाका स्रोतहरू ■ परम्परागत स्रोत {दाउरा, कोइला, मट्टीतेल (टुकीबत्ती, लालटिन, मइन्दोल, पेट्रोम्याक्स)} ■ आधुनिक स्रोत (गोबरग्याँस, सुधारिएको चूलो, ब्रिकेट, सौर्यउर्जा, जलविद्युत, टुकीमारा बत्ती, इन्डक्सन चूलो लगायत) ■ सूचना र सञ्चार ■ इमेल, इन्टरनेट, टेलिफोन आदिको उपयोग ■ सामाजिक सञ्जाल र मोबाइल एप्सहरूको परिचय, फाइदा तथा बेफाइदाहरू (फेसबुक, ट्वीटर, मेसेन्जर, भाइवर, व्हाट्स एप, जुम, गुगल मिट, टिकटक, अनलाइन खेलहरू आदि)	■ विद्यार्थीले भनेका उर्जाका स्रोतहरू शिक्षकले बोर्डमा टिप्दै जाने ■ उक्त उर्जाका स्रोतहरूको सूचीका आधारमा ती उर्जाहरू परम्परागत वा आधुनिक कुन उर्जाका स्रोत हुन प्रष्ट पार्ने र विद्यार्थीले छुटाएका स्रोतहरूको जानकारी दिने ■ सूचना तथा सञ्चारलाई कसरी शैक्षणिक क्रियाकलापमा जोड्न सकिन्छ भनी विद्यार्थीलाई प्रश्न सोध्ने ■ विद्यार्थीलाई तिमीहरूले कुन-कुन सामाजिक सञ्जाल तथा मोबाइल एप्लिकेसनहरू प्रयोग गर्दछौ भनी प्रश्न गर्ने ■ कुन प्रयोजनको लागि यसको प्रयोग गर्दछौ भनी सोध्ने ■ त्यसपछि हाल प्रचलनमा रहेका मुख्य-मुख्य मोबाइल	सूची तयार गर्न लगाउने ■ शिक्षा र शिक्षणसँग सम्बन्धित विभिन्न वेभसाइटहरूको नाम भन्न र लेख्न लगाउने	

			विभिन्न वेभसाइटहरुको जानकारी (सिद्धलेक गाउँपालिका, गाउँपालिका भित्रका विभिन्न विद्यालयहरु, शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाइ, शिक्षा विकास निर्देशनालय, शिक्षा तथा मानवस्रोत विकास केन्द्र, शिक्षा विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय लगायत अन्य विभिन्न सरकारी निकायहरु तथा सिकाइका अनलाइन पोर्टलहरु)	एप्लिकेसनको बारेमा जानकारी गराउने - सामाजिक सञ्जाल र मोवाइल एप्सहरुको फाइदा, बेफाइदाहरु टिपोट गरी निष्कर्ष दिने - शिक्षा र शिक्षणसँग सम्बन्धित विभिन्न वेभसाइटहरुको नाम पनि बताउने		
५. हाम्रो वातावरण र हरित विद्यालय	- वनस्पति तथा वन्यजन्तु संरक्षण र अपराध नियन्त्रण - हरित विद्यालयको लागि इको क्लब - वातावरण प्रदूषण - औधोगिक प्रदूषण - रासायनिक प्रदूषण - दिगो विकास र प्राकृतिक स्रोतहरुको दिगो व्यवस्थापन - दिगो विकासका लागि स्थानीय सरकारले चाल्नुपर्ने कदमहरु	- वनस्पति तथा वन्यजन्तु संरक्षण र अपराध नियन्त्रणमा विद्यार्थी, विद्यालय, स्थानीय समुदाय र स्थानीय सरकारको भूमिका बताउन - हरित विद्यालयका लागि इको क्लबको भूमिका र आवश्यकता बताउन - औधोगिक प्रदूषणका असरहरु र न्यूनीकरणका उपायहरु बताउन	- वनस्पति तथा वन्यजन्तु संरक्षण र अपराध नियन्त्रणमा विद्यार्थी, विद्यालय, स्थानीय समुदाय र स्थानीय सरकारको भूमिका - हरित विद्यालयका लागि इको क्लब गठन, इको क्लबको भूमिका र आवश्यकता - वातावरण प्रदूषण - औधोगिक प्रदूषण (किन ? कहाँ? कसरी	- वनस्पति तथा वन्यजन्तु संरक्षण र अपराध नियन्त्रणमा विद्यार्थीको के-के भूमिका हुन सक्छ भनी सोध्ने र प्राप्त उत्तरहरु बोर्डमा टिपोट गर्ने - वनस्पति तथा वन्यजन्तु संरक्षण र अपराध नियन्त्रणमा विद्यालयको के-के भूमिका हुन सक्छ भनी सोध्ने र प्राप्त उत्तरहरु बोर्डमा टिपोट गर्ने	- वनस्पति तथा वन्यजन्तु संरक्षण र अपराध नियन्त्रणमा विद्यार्थी, विद्यालय, स्थानीय समुदाय र स्थानीय सरकारको भूमिका बताउन लगाउने - हरित विद्यालयका लागि इको क्लबको भूमिका र आवश्यकता बताउन लगाउने - औधोगिक प्रदूषणका असरहरु र	

		- रासायनिक प्रदुषणका असरहरू र न्यूनीकरणका उपायहरू बताउन - पानी, माटो र वनसम्पदाको दिगो व्यवस्थापन सम्बन्धी तरिका बताउन - दिगो विकासका लागि स्थानीय सरकारले चाल्नु पर्ने कदमहरू बताउन	? असर र न्यूनीकरणका उपायहरू) - रासायनिक प्रदुषण (किन ? कहाँ? कसरी ? असर र न्यूनीकरणका उपायहरू) - गाउँपालिका भित्रको दिगो विकास र प्राकृतिक स्रोतहरूको दिगो व्यवस्थापन - पानीको दिगो व्यवस्थापन - माटोको दिगो व्यवस्थापन - वनसम्पदाको दिगो व्यवस्थापन - दिगो विकासका लागि स्थानीय सरकारले चाल्नु पर्ने कदमहरू (नीतिगत व्यवस्था, संरचनागत व्यवस्था, योजना निर्माण, कार्यान्वयन, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन र प्रतिबिम्बन)	- वनस्पति तथा वन्यजन्तु संरक्षण र अपराध नियन्त्रणमा स्थानीय समुदायको के-के भूमिका हुन सक्छ भनी सोध्ने र प्राप्त उत्तरहरू बोर्डमा टिपोट गर्ने - वनस्पति तथा वन्यजन्तु संरक्षण र अपराध नियन्त्रणमा स्थानीय सरकारको के-के भूमिका हुन सक्छ भनी सोध्ने र प्राप्त उत्तरहरू बोर्डमा टिपोट गरी छलफलको माध्यमबाट निष्कर्ष दिने - हरित विद्यालय निर्माणमा विद्यार्थीले कसरी सहयोग गर्न सक्छन भनेर सोध्ने र विद्यार्थीले व्यक्तिगत रुपमा गर्न सक्ने सहयोगहरू र शिक्षकले अपेक्षा गरेका सहयोगहरू टिपोट गरी शिक्षकले समूहमा हरित विद्यालय निर्माणको लागि काम गर्न सकिन्छ भनी इको क्लब	न्यूनीकरणका उपायहरू भन्न र लेख्न लगाउने - रासायनिक प्रदुषणका असरहरू र न्यूनीकरणका उपायहरू भन्न र लेख्न लगाउने - पानी, माटो र वनसम्पदाको दिगो व्यवस्थापन सम्बन्धी तरिका भन्न लगाउने - दिगो विकासका लागि स्थानीय सरकारले चाल्नु पर्ने कदमहरू भन्न र लेख्न लगाउने	

				गठन गर्ने र यस क्लबले गर्ने काम तथा भूमिका प्रष्ट पार्ने ▪ औद्योगिक प्रदूषण भनेको के हो भनी विद्यार्थीलाई प्रश्न सोध्ने ▪ गाउँपालिकाभित्र कहाँ-कहाँ औद्योगिक प्रदूषण भएको छ सोध्ने ▪ कसरी औद्योगिक प्रदूषण भएको छ भनी सोध्ने र प्राप्त जवाफ टिपोट गर्दै जाने ▪ नजिकै भए क्षेत्र भ्रमण पनि लैजाने ▪ औद्योगिक प्रदूषणले के-के असर पुऱ्याइरहेका छन् र त्यसका न्यूनीकरणका उपायहरु के-के हुन सक्छन भनी टिपोट गर्दै जाने र विद्यार्थीलाई थप प्रष्ट पार्ने ▪ रासायनिक प्रदूषण भनेको के हो भनी विद्यार्थीलाई प्रश्न सोध्ने ▪ गाउँपालिकाभित्र कहाँ-कहाँ	

				रासायनिक प्रदुषण भएको छ सोध्ने - कसरी रासायनिक प्रदुषण भएको छ भनी सोध्ने र प्राप्त जवाफ टिपोट गर्दै जाने - नजिकै भए क्षेत्र भ्रमण पनि लैजाने - रासायनिक प्रदुषणले के-के असर पुऱ्याइरहेका छन् र त्यसका न्यूनीकरणका उपायहरु के-के हुन सक्छन भनी टिपोट गर्दै जाने र विद्यार्थीलाई थप प्रष्ट पार्ने - पानी, माटो र वनसम्पदाको दिगो व्यवस्थापन सम्बन्धी तरिका बताउने - दिगो विकासका लागि स्थानीय सरकारले चाल्नु पर्ने कदमहरु बताउने		
६. दुर्घटना तथा विपद् व्यवस्थापन	- विपद् व्यवस्थापनमा स्थानीय सरकारको भूमिका - विपद्को सामूहिक प्रतिकार्यका उपायहरु	- विपद् व्यवस्थापनमा स्थानीय सरकारको भूमिका बताउन - विपद्को सामूहिक प्रतिकार्यका उपायहरु बताउन	विपद् व्यवस्थापनमा स्थानीय सरकारको भूमिका (विपद् पूर्व, विपद्को समयमा, विपद् पश्चात)	विपद् पूर्व, विपद्को समयमा र विपद् पश्चात स्थानीय सरकारको भूमिका के हुन सक्छ भनी प्रश्न गरी प्राप्त जवाफ छुट्टा-छुट्टै	- विपद् व्यवस्थापनमा स्थानीय सरकारको भूमिका के के हुन सक्छ भन्न लगाउने - विपद्को सामूहिक प्रतिकार्यका	

	मनोपरामर्श सेवा	मनोपरामर्शको परिचय दिन र आवश्यकता बताउन	- विपद् पूर्व (विपद् प्रतिकार्य योजना) - विपद्को समयमा (उद्धार, सुरक्षित स्थानको पहिचान, स्थानान्तरण लगायतका अन्य सहयोगहरू) - विपद् पश्चात (न्यूनतम आधारभूत आवश्यकताहरूको परिपूर्ति, पुनर्स्थापनको लागि आवश्यक पहल) - विपद्को सामूहिक प्रतिकार्यका उपायहरू (व्यक्तिगत रुपमा झटपट झोला, सामुदायिक भवनको प्रयोग, सामुदायिक समूहहरूलाई परिचालन, विद्यालयमा गठित क्लब, रेडक्रस आदिको परिचालन) - मनोपरामर्श सेवा - विद्यार्थीहरूलाई मनोपरामर्श सेवा (परीक्षा, झगडा,	तालिका बनाई टिपोट गर्दै जाने र छुटेका कुरा शिक्षक आफैले थपि प्रष्ट पार्दै निष्कर्षमा पुग्ने - विपद्को सामूहिक प्रतिकार्यका उपायहरू के-के हुन सक्छन भनी प्रश्न गरी प्राप्त जवाफ टिपोट गर्दै जाने र छुटेका कुरा शिक्षक आफैले थपि प्रष्ट पार्दै निष्कर्षमा पुग्ने - मनोपरामर्शको परिचय दिने र आवश्यकता बताउने - विशेष समस्यामा परेका विद्यार्थी, शिक्षक, अभिभावकहरूलाई मनोपरामर्श सेवा लिनु आवश्यक छ भन्ने कुरा विद्यार्थीलाई जानकारी दिने र यस्ता मनोपरामर्श सेवाहरू विशेष परिस्थिति (कोभिड, भुईँचालो लगायत अन्य महामारी) को समयमा अत्यावश्यक रहेको कुरा जानकारी गराई मनोपरामर्श	उपायहरू भन्न लगाउने मनोपरामर्शको परिचय दिन र आवश्यकता बताउन लगाउने	

			रजस्वला, नियमित विद्यालय नआउने र विद्यालय देखि डराउने, जातिगत, आर्थिक समस्या जस्ता कारणहरुबाट उत्पन्न तनाव व्यवस्थापनको लागि) • शिक्षकहरुलाई मनोपरामर्श सेवा (शिक्षणको क्रममा आउने तनाव व्यवस्थापनको लागि) • पारिवारिक मनोपरामर्श सेवा (परिवारका सदस्यहरुको तनाव व्यवस्थापनको लागि) • विशेष परिस्थितिमा मनोपरामर्श सेवा (रोग तथा महामारी, प्राकृतिक तथा मानव सिर्जित दुर्घटनाहरुबाट उत्पन्न तनाव व्यवस्थापनको लागि)	सेवा सम्बन्धी नमुना अभ्यास गराउने		

			• मनोपरामर्श सम्बन्धि नमुना अभ्यास			
७. नैतिक व्यवहार र जीवन उपयोगी सिपहरू	▪ हाम्रो समुदाय र धार्मिक सहिष्णुता ▪ बाल अधिकार र नागरिक कर्तव्य ▪ स्थानीय सिपको संरक्षण र प्रवर्द्धनमा स्थानीय सरकारको भूमिका ▪ सिपको व्यावहारिक प्रयोग ▪ निवेदन लेख्ने, बैठक माइन्ट लेख्ने र आवेदन फर्महरू भर्ने ▪ बैंक भौचर भर्ने ▪ बैंक चेक भर्ने ▪ सेलरोटी बनाउने ▪ मालपुवा बनाउने ▪ पुरी बनाउने	▪ धार्मिक सहिष्णुताको परिचय र उदाहरण दिन ▪ बाल अधिकार र नागरिक कर्तव्य बताउन • स्थानीय सिपको संरक्षण र प्रवर्द्धनमा स्थानीय सरकारको भूमिका बताउन	▪ हाम्रो समुदाय र धार्मिक सहिष्णुता (समुदायको जातीय अवस्था, धार्मिक अवस्था, भाषा-संस्कृति, रहनसहन, भेषभुषा र अनेकतामा एकता) ▪ बाल अधिकार र नागरिक कर्तव्य (संवैधानिक व्यवस्था अनुसार) • स्थानीय सिप (सारङ्गी निर्माण, ढाका बुनाई, दुना-टपरी गाँस्ने, डोको-नाम्ले बुन्ने, आरनसँग सम्बन्धीत फलामका सामाग्रीहरू बनाउने, काठका सामाग्रीहरू बनाउने लगायत अन्य) को संरक्षण र प्रवर्द्धनमा प्रोत्साहन, अनुदान जस्ता कार्यक्रम मार्फत स्थानीय सरकारको सहयोगी भूमिका • सिपको व्यावहारिक प्रयोग	▪ हाम्रो समाजभित्र भएका विविधता र मेलमिलापलाई छलफल विधिका माध्यमबाट प्रष्ट पारी धार्मिक सहिष्णुताको परिचय र उदाहरण दिने ▪ नेपालको पहिचान अनेकतामा एकता भन्ने कुरा हाम्रो समुदायमा पनि लागू हुन्छ भनी प्रष्ट पार्ने ▪ नेपालको वर्तमान संविधान देखाई उक्त संविधानमा उल्लेख भए बमोजिमको बाल अधिकार र नागरिक कर्तव्य सम्बन्धी व्यवस्था प्रष्ट पार्ने ▪ विद्यार्थीलाई उनीहरूको अभिभावकले गर्ने कामहरू सोध्ने ▪ घरमा डोको, नाम्लो, कुटो, कोदालो आदि छ वा छैन भनी सोध्ने	▪ धार्मिक सहिष्णुताको परिचय सहित उदाहरणहरू भन्न र लेख्न लगाउने ▪ बाल अधिकार र नागरिक कर्तव्य बारे प्रश्न सोधी उत्तर भन्न लगाउने ▪ स्थानीय सिपको संरक्षण र प्रवर्द्धनमा स्थानीय सरकारको भूमिका बताउन लगाउने र व्यावहारिक प्रयोग गर्न लगाउने	

			• निवेदन लेखे, बैठकको माइन्युट लेखे, आवेदन फारामहरु भर्ने, बैंक चेक र भौचर भर्ने अभ्यास • सेलरोटी, मालपुवा र पुरी बनाउने तरिका र अभ्यास	▪ डोको-नाम्लो बुन्ने, दुना-टपरी गाँस्ने, ढाका बुनाई, काठका सामाग्री लगायतका सिपहरु स्थानीय सिप हुन भनी प्रष्ट पार्ने ▪ यस्ता सिपहरु मानविय संस्कार, संस्कृति र जीवन पद्धती सँगसँगै विकास भएका हुन भनी प्रष्ट पार्ने ▪ यस्ता सिपहरुको संरक्षण र प्रवर्द्धन गर्न स्थानीय सरकारले के-के गर्नुपर्दछ भनी विद्यार्थीहरुलाई सोधी प्राप्त जवाफ टिपोट गरी छुटेका कुराहरु थप गर्ने र विद्यार्थीहरुलाई स्थानीय सरकारको भूमिका प्रष्ट पार्ने ▪ निवेदन लेखे, बैठकको माइन्युट लेखे, आवेदन फारामहरु भर्ने, बैंक चेक, भौचर भर्ने तथा	

				सेलरोटी, मालपुवा र पुरी बनाउने तरिका बताउने र अभ्यास गर्न लगाउने		
८. योग, आयुर्वेद र खेलकुद	■ सूर्य नमस्कार ■ ध्यान ■ शलभासन ■ धनुरासन ■ स्थानीय जडीबुटी ■ जिरा ■ आकासवेली ■ त्रिफला ■ मरौटी / गोरसपान ■ स्थानीय खेल ■ बुद्धिचाल ■ छेलो ■ खोखो ■ तिनखुट्टे दौड	■ सूर्य नमस्कारको परिचय, चरण र महत्व बताउन तथा अभ्यास गर्न ■ शलभासन र धनुरासनको परिचय र महत्व बताउन तथा अभ्यास गर्न ■ स्थानीय जडीबुटीको परिचय र उपयोग बताउन ■ स्थानीय खेलको परिचय दिई खेल्ने तरिका बताउन र अभ्यास गर्न	■ सूर्य नमस्कारको परिचय, चरण, महत्व र अभ्यास ■ शलभासन र धनुरासनको परिचय, महत्व र अभ्यास ■ स्थानीय जडीबुटी (जिरा, आकासवेली, त्रिफला, मरौटी / गोरसपान) को परिचय र उपयोग ■ स्थानीय खेल (बुद्धिचाल, छेलो, खोखो, तिनखुट्टे दौड लगायत अन्य) को परिचय, नियम र अभ्यास	■ सूर्य नमस्कारको परिचय दिने, चरण र महत्व बताउने र अभिनय सहित अभ्यास गराउने ■ शलभासन र धनुरासनको परिचय दिने, महत्व बताउने र अभिनय सहित अभ्यास गराउने ■ स्थानीय जडीबुटीहरु जिरा, आकासवेली, त्रिफला र मरौटी / गोरसपानको परिचय दिने र उपयोगको तरिका बताउने ■ बुद्धिचाल, छेलो, खोखो, तिनखुट्टे दौड लगायतका स्थानीय खेलहरुको परिचय दिई नियम बताउने र अभ्यास गर्ने	■ सूर्य नमस्कारको परिचय दिन लगाइ चरण र महत्व बताउन लगाउने र अभ्यास पनि गर्न लगाउने ■ शलभासन र धनुरासनको परिचय र महत्व बताउन लगाई अभ्यास गर्न लगाउने ■ स्थानीय जडीबुटीहरु जिरा, आकासवेली, त्रिफला र मरौटी / गोरसपानको परिचय दिन र उपयोग बताउन लगाउने ■ स्थानीय खेलको परिचय दिई खेल्ने तरिका बताउन लगाउने र अभ्यास पनि गर्न लगाउने	